„NOWY ŚWIAT"
THE POLISH MORNING WORLD PUBLISHED DAILY AND SUNDAY
24 UNION SQUARE
NEW YORK, N. Y.
TEL. STUYVESANT 5460
THE ONLY POLISH A. B. C. NEWSPAPER
Member in America

Nowy Świat

THE POLISH MORNING WORLD

KTO RAZ PRZECZYTAŁ "NOWY ŚWIAT" TEN ZAWSZE GO CZYTA

No. 250. Rok XXV. DAILY AND SUNDAY | NEW YORK | Sobota, 9-go września (Saturday, September 9th) 1922 | Entered as Second Class Matter, March 31st 1914, at New York Post Office, New York. | Cena numeru 3 centy

Polska przesyła dwie noty do Ligi Narodów

200,000 ARMJA TURECKA ZBLIŻA SIĘ KU SMYRNIE

Wodzowie tureccy zachowują wielką ostrożność by zwycięstwa nie zmienić w klęskę

WOJSKA GRECKIE PRZYGOTOWUJĄ SIĘ DO STAWIENIA OSTATNIEGO OPORU

Konstantynopol, 8 września. Ostatnie wiadomości otrzymane z Angory, donoszą, że zwycięska armja turecka ścigająca pobite wojska greckie, liczy 200,000 żołnierzy ze 150,000 rezerw, które postępują w pewnym oddaleniu za główną armją i utrzymują linje komunikacyjne z wnętrzem kraju.

Straty wojsk greckich według źródeł tureckich wynoszą 15,000 zabitych i 50,000 rannych i wziętych do niewoli.

Wodzowie wojsk tureckich zachowują niezwykłą ostrożność w pościgu za ustępującemi wojskami greckiemi, by świetnego zwycięstwa nie zamienić w klęskę, co się snadnie mogłoby zdarzyć w trudnych warunkach komunikacyjnych, w jakich się znalazły wojska tureckie po zniszczeniu przez wojska greckie wszystkich ważniejszych dróg i mostów.

Cofające się wojska greckie w liczbie 100,000, po otrzymaniu świeżych posiłków w liczbie 20 tysięcy, przygotowują się do stawienia ostatecznego oporu pod murami miasta Smyrny, licząc na pomoc dalekonośnych dział z greckich i angielskich okrętów wojennych.

Naczelny wódz wojsk tureckich jest zdecydowany zaatakować Smyrnę i zająć to miasto, choćby pod ogniem dalekonośnych dział z angielskich okrętów wojennych.

„LATAJĄCY PASTOR" GINIE W KATASTROFIE AEROPLANOWEJ

RUTLAND, Vt., 8 września. — Lotnik B. M. Maynard, znany lepiej jako „latający pastor" zginął dzisiaj tragiczną śmiercią wraz z trzema towarzyszami podróży gdy aeroplan ich podczas pokazywania sztuk akrobatycznych w powietrzu spadł z wysokości 2000 stóp i rozstrzaskał się w drobne drzazgi na tutejszym polu wyścigowym.

Lotnik Maynard do wybuchu wojny był pastorem baptyskim. Podczas wojny zapisał się do floty powietrznej i zasłynął we Francji jako jeden z najzdolniejszych lotników. Po wojnie był pierwszym lotnikiem, który dokonał przelotu ponad St. Zjednoczonemi od San Francisco do New Yorku zdobywając szampionat lotniczy i wielką nagrodę „Derby". Następnie przyjął posadę kierownika zakładu Y. M. C. A. w Bayonne, N. J. ufundowanego przez Rockefellera, którą po niejakim czasie opuścił, aby się znowu poświęcić lotnictwu przy którym znalazł tragiczną śmierć.

NIE CHCĄ DRUKOWAĆ WIĘCEJ KORON

Drukarze austrjaccy drukujący miljardy koron nie mieli tych koron dość na utrzymanie

WIEDEŃ, 8 września. — Długo upragnione marzenia kolejno po sobie następujących rządów republiki austrjackiej ażeby powstrzymać drukowanie kolosalnych sum nowych koron i przez to wstrzymać spadek wartości korony austrjackiej spełniły się niespodziewanie. Drukarze zajęci drukowaniem koron austrjackich wyszli nagle na strajk domagając się podwyżki zapłaty. Wobec niemożebności przychylenia się rządu do żądań drukarzy, praca przy drukowaniu koron została nagle powstrzymana i rząd znalazł się w położeniu bez wyjścia nie mając potrzebnej ilości banknotów na opłacenie najkonieczniejszych potrzeb.

Zwycięstwo lotników szwajcarskich

BERN, 7 września. — Lotnik szwajcarski Mueller, odniósł zwycięstwo w międzynarodowych wyścigach lotniczych, które się odbyły wczoraj w okrężnym locie około Alp szwajcarskich. Lotnik Mueller dokonał zwycięzkiego lotu mimo nieprzesprzyjających warunków klimatycznych i wielkiego niebezpieczeństwa rozbicia się o wierzchołki Alp szwajcarskich, sterczących do 12,000 w górę na drodze lotu. Lotnicy innych narodowości, a między niemi i polscy wycofali się z wyścigów nie będąc obznajomieni dokładnie z położeniem wysokich szczytów Alp szwajcarskich.

BOLSZEWICY ZNOWU ZAJĘLI OKRĘTY ANGIELSKIE

BATUM, 8 września. — Bolszewickie władze portowe znowu zajęły dalsze dwa okręty angielskie i zdjąwszy flagę angielską wywiesiły czerwony sztandar na znak że okręty przeszły na własność rządu bolszewickiego.

Rząd angielski wystosował energiczny protest przeciw konfiskacie angielskich okrętów handlowych i wysłał eskadrę czarnomorską do odebrania choć by przemocą skonfiskowanych przez bolszewików okrętów.

De Valera ukrywa się przed pościgiem

LONDYN, 7 września. — De Valera, przywódzca niepodległościowców irlandzkich za którym wszczęto energiczny pościg po zamordowaniu Collinsa przenosi się z miejsca na miejsce, aby nie wpaść w ręce swoich prześladowców.

Syn morduje ojca o stenografistkę

KANSAS CITY, 7 września. — J. N. Garvey, młodszy, zabił bił swojego własnego ojca, właściciela biura ubezpieczeniowego z powodu kłótni o stenografistkę pracującą w biurze ojca. Młody Garvey zakochany w stenografistce nie chciał się zgodzić na oddalenie kochanki z pracy, a gdy ojciec uparł się przy swoim żądaniu zastrzelił go i następnie oddał się dobrowolnie w ręce policji.

Bolszewicy dopuszczają okręty włoskie na morze Czarne

KONSTANTYNOPOL, 8 września. — Na podstawie umowy zawartej pomiędzy bolszewickim rządem rosyjskim i włoskiemi kompanjami żeglugi morskiej, bolszewicy zgodzili się dopuścić włoskie okręty handlowe do portów rosyjskich dla przewożenia towarów. Według umowy, włoskie kompanje okrętowe dotychczas mają wyłączne pozwolenie na przewóz towarów z portów bolszewickich do portów zagranicznych.

PREZ. HARDING STRACIŁ DAWNĄ POPULARNOŚĆ Z POWODU STANOWISKA W SPRAWIE STRAJKU

SKUTKIEM TEGO OBNIŻYŁY SIĘ W CAŁYM KRAJU WPŁYWY PARTJI REPUBLIKAŃSKIEJ

(Korespondencja Mark'a Sullivana do New York Evening Post).

WASZYNGTON, 8 września. Badanie choćby powierzchowne opinji w Stan. Zjedn. dowodzi, że popularność jaką się cieszył prez. Harding ogromnie zmalała, czego pierwszym dowodem może być fakt, że od dwuch miesięcy prezydent nigdzie nie jest zapraszany w charakterze publicznym. Powodem nagłego oziębienia społeczeństwa względem prezydenta jest niewątpliwie jego stanowisko w trzech największych strajkach, jakie trwały w kraju tak długo, że zagrażały krajowi klęską i prez. Harding nie zdobył się na tyle mocy w powierzonej sobie władzy, aby zmusić zwaśnione strony do zgody bez szkody dla całego społeczeństwa. Również nie umiał prezydent uchwycić w swoje ręce przewodnictwa w polityce wewnętrznej w kraju, a zdał ją zupełnie na przywódców różnych komitetów z łona kongresu i senatu, którzy naraz całali mu swoją wolę i prezydent zamiast kierować czynnie wewnętrzną polityką kraju jest świadkiem, jak to czynią w jego imieniu przyjaciele polityczni.

Ta wstrzemięźliwość prezydenta Hardinga w narzuceniu swojej woli przyjaciółom politycznym wyrządziła partji republikańskiej niezwykłe szkody, które będzie można oszacować dopiero podczas jesiennych wyborów do izby reprezentantów i senatu przyszłego listopada.

Richard Mulcahy, irlandzki minister obrony krajowej prawdopodobny następca Collinsa.

NOWY ZAMACH NA ŻYCIE PEZRYDENTA REPUBLIKI FRANCJI

PARYŻ, 8 września. — Student egipski nazwiskiem Saaem dał dzisiaj kilka strzałów do automobilu stojącego przed pałacem prezydenta Millerandа przy puszczając że wewnątrz znajdował się prezydent, który tymczasem znajdował się na prowincji. Napastnik został aresztowany.

Klęski wojenne powodem rozbicia wesela królewskiego

KOPENHAGA, 8 września.— Następca tronu Fryderyk dowiedziawszy się o klęskach armji greckiej odwołał swój ślub z księżniczką grecką Olgą, kuzynką króla Konstantyna. Ślub miał się odbyć w pierwszych dniach września, ale wobec zmienionych konjunktur politycznych został odłożony do następnego roku, a prawdopodobnie nigdy nie dojdzie do skutku.

Węgry wstrzymują eksport zboża za granicę

BUDAPESZT, 8 września. — Rząd węgierski zakazał eksportu zboża z powodu małej nadwyżki zboża w zbiorach tegorocznych ponad zapotrzebowanie we wnętrzne.

Ludność rosyjska błaga amerykanów o dalszą pomoc

MOSKWA, 8 września. — Z chwilą zwinięcia od 1 września amerykańskiej akcji ratunkowej, wśród ludności rosyjskiej nastąpił znowu głód z powodu braku odpowiedniej liczby pociągów do przewożenia zboża i żywności z jednej części kraju, gdzie tej żywności jest podostatkiem do tych części kraju, gdzie ludność pozbawiona zboża na zasiew nie miała żadnych zbiorów i dotychczas była żywiona przez amerykańskie komisje ratunkowe. Rząd bolszewicki sam zwrócił się do amerykańskich komisji ratunkowych, aby w dalszym ciągu prowadziły akcję ratunkową w tych okolicach gdzie ludność pozbawiona ziarna na zasiew i wycieńczona głodem nie mogła obsiać pól i obecnie pozbawiona jest wszelkich zbiorów polnych. W wielu okolicach, szczególnie nad Wołgą z nadejściem chłodniejszych dni i nocy wybuchła na nowo epidemja tyfusu, który nie został wyniszczony przez gorące miesiące letnie.

Przedstawia cierpienia ludności polskiej na niemieckiej części G. Śląska

Gabinet grecki premjera Stratosa upadł

Kerogeropulos otrzymał polecenie sformowania nowego gabinetu

ATENY, 8 września. — Na skutek klęsk poniesionych przez armje greckie w Małej Azji, gabinet premjera Stratosa zrezygnował.

Król Konstanty, który przebywa incognito przy armji, na wiadomość o rezygnacji premjera Stratosa polecił posłowi Kalogeropoulosowi, zwolennikowi byłego premjera Wenizelosa utworzyć nowy gabinet. Znawcy wewnętrznej polityki greckiej twierdzą że powołanie posła Kalogeropoulosa na premjera jest wstępem do powołania do władzy byłego premjera Wenizelosa który przebywa w jednym z południowych miast greckich oczekując na solenne wezwanie narodu greckiego powołującego do ratowania zagrożonego „prestige" Grecji na półwyspie Bałkańskim.

KRWAWE ZABURZENIA ŻYWNOŚCIOWE W NIEMCZECH

BERLIN, 8 września. — Z powodu nadzwyczajnej drożyzny jaka zapanowała w całych Niemczech, w wielu miastach przyszło do krwawych zaburzeń, którym początek dawali z reguły komuniści. We wszystkich wypadkach policja zdołała rozpędzić demonstrantów i przywrócić porządek.

Ludność Połudn. Ukrainy rozpoczęła nową wędrówkę narodów

Z powodu nieurodzajów opuszcza swoje siedziby i udaje się do urodzajnych okolic

CHARKÓW, 8 września. — Południowej Ukrainie grozi straszliwa katastrofa wyludnienia z powodu klęski nieurodzajów spowodowanej długotrwałą posuchą. Mieszkańcy kilku gubernji południowo - ukraińskich gremjalnie opuszczają swoje domy i na wzór wędrówki narodów w dawnych wiekach ciągną do okolic urodzajniejszych, gdzie się spodziewają znaleść potrzebne im pożywienie.

Bolszewicki rząd rosyjski by nie dopuścić do straszliwej katastrofy wyludnienia całej południowej Ukrainy, zapewnia ludność, że jej dostarczy potrzebną ilość zboża do życia i zasiewów i prosi by ludność pozostała w swich siedzibach i obsiała grunta do przyszłych zbiorów.

ŻĄDA OD LIGI NARODÓW OBRONY DLA POLAKÓW W NIEMCZECH

Domaga się gwarancji bezpieczeństwa życia i mienia dla uchodźców z niemieckiego G. Śląska po ich powrocie do miejsc rodzinnych

(Wiadomość Polskiej Agencji Telegraficznej)

WARSZAWA, 8 września. — Rząd polski wystosował do przewodniczącego zgromadzenia Ligi Narodów w Genewie dwie noty. W jednej z nich przedstawia prześladowania ludności polskiej w niemieckiej części G. Śląska, jak również w innych prowincjach niemieckich, gdzie ludność polska znajduje się w mniejszości. Rząd polski zwraca uwagę przewodniczącego Zgromadzenia Ligi Narodów, by wpłynął na rząd niemiecki, by położył kres prześladowaniom ludności polskiej na niemieckiej części G. Śląska i zagwarantował bezpieczeństwo osobiste i własności uchodźcom pragnącym powrócić do miejsc swego poprzedniego zamieszkania.

W drugiej nocie rząd polski zwraca uwagę Ligi Narodów na położenie ludności polskiej w Prusach Wschodnich, która jest zaciekle prześladowana z powodu głosowania za Polską, w czasie plebiscytu w lipcu 1920 roku. Rząd polski domaga się, aby Liga Narodów interweniowała u rządu niemieckiego i wymogła u niego bezpieczeństwo życia i mienia dla ludności polskiej w Prusach Wschodnich.

REPUBLIKA NICARAGUA WYSTĘPUJE Z LIGI NARODÓW

WASHINGTON, 7 września. — Rząd republiki Nicaragua zawiadomił sekretarjat Ligi Narodów, że nie może należeć dłużej do tej organizacji z powodu wielkich opłat, jakie zostały wyznaczone na republikę Nicaraguę jako członka Ligi Narodów. Opłaty członkowskie do Ligi Narodów nie zostały wyznaczone w stosunku do liczebności, ale podług oszacowania materjalnej wartości danego państwa, które w stosunku do republiki Nicaragua jest wielokrotnie przesadzone i nie odpowiada rzeczywistemu stanowi rzeczy.

SENAT UCHWALA PRAWO PRZECIW SPEKULANTOM W SPRZEDAŻY WĘGLA

Odpowiednia komisja federalna zajmie się rozdziałem i oznaczeniem cen węgla

WASZYNGTON, 8 września. Senat uchwalił dzisiaj specjalne prawo kontroli nad rozdziałem i cenami węgla. Specjalna komisja federalna powołana do życia na mocy nowouchwalonego prawa powoła w całym kraju do życia odpowiednie komisje stanowe, które w pierwszym rzędzie unieważnią kontrakty na dostawę węgla podpisane przed 25 lipca b. r. po cenie 2 dolary za tonę w kopalniach. Następnie po zebraniu potrzebnych danych oznaczy jakie ilości węgla muszą być niezbędnie dostarczone danym okręgom. Wreszcie co najważniejsze — komisje kontroli oznaczą cenę za tonę węgla w kopalniach i na miejscu dostawy, aby nie dopuścić do gwałtownej spekulacji, którą już zaczęli uprawiać niesumienni handlarze węglem.

By umożliwić szybki przewóz węgla wydobytego w kopalniach do miejscą przeznaczenia, komisja kontrolująca postara się o to, by wagony naładowane węglem były jak najprędzej odsyłane próżne z powrotem do kopalni nie dłużej jak w 24 godzinach po dostawieniu ich do miejsca przeznaczenia, przewidując ciężkie kary pieniężne na tych i utratę prawa do dalszych udziałów wrazie nie zastosowania się do przepisów ogłoszonych przez komisję.

RADA OŚWIATOWA ZŁACZ. TOWARZYSTW
urządza
W NIEDZIELE, DNIA 10-go WRZEŚNIA
W DOMU NARODOWYM, przy 8-ej ulicy

WIEC

W SPRAWIE SZKOŁY

Przemawiać będzie ob. W. Bojan-Błażewicz i inni obywatele

Początek o godz. 3ej po popołudniu

Zapraszamy rodziców i wszystkich obywateli i obywatelki, którzy zdają sobie sprawę, jak ważną jest kwestja oświatowa wogóle, a kwestja szkoły dla dzieci polskich w New Yorku w ogólności, o przybycie na wiec.

RADA OŚWIATOWA.

GREATER NEW YORK WITA OTWARCIE NOWEJ FILJI BIURA
Dr. B. L. BECKER'A
131—2nd AVENUE, RÓG 8-ej ULICY
ZNANEGO JAKO NAJLEPSZEGO
OPTOMETRYSTĘ I OKULISTĘ
Czy dobrze rozumiecie wartość należytych okularów? Eksperci we wszystkich filjach Dr. B. L. BECKER'A egzaminują oczy Wasze bezpłatnie i dostarczą Wam potrzebne okulary po najtańszej cenie.

Dr. B. L. BECKER
Nowy Sklep: 131—2nd Ave., róg 8-ej ul.
FILJE:
213-215 East Broadway
100 Lenox Ave. blisko 115 ulicy
895 Prospect Ave., Bronx
2313 7th Ave., pom. 135 i 136 ulicą
262 Fordham Road (Aeolian Bldg.)
1709 Pitkin Ave., Brownsville Brooklyn.
(Wszystkie sklepy są otwarte wieczorami)

P. W. GÓRSKIEMU W ODPOWIEDZI NA KŁAMSTWA JEGO O POLSCE

List, który poniżej podajemy, napisany w odpowiedzi na kłamstwa pasierba p. I. J. Paderewskiego, W. Górskiego o Polsce, drukowane dnia 13-go sierpnia w „Times'ie" nowojorskim, był umieszczony w tymże piśmie dnia 27-go sierpnia.

„Times" jednak list p. Stefana Mierzwy, asystenta-profesora ekonomji w Drake Uniwersytecie, w Des Moines, stanu Iowa, wydrukował z pewnemi skróceniami.

Treść, którą poniżej podajemy, jest taka, jaka w oryginale była do „Times'a" wysłana.

* * *

Instytut Polityczny
Williamstown, Mass.

15 sierpnia, 1922.

Do p. Redaktora
New York Times'a.

Szanowny Panie:—

Pod nagłówkiem „Walka w Polsce" (The struggle in Poland), wydrukował pan dnia 13 sierpnia list niejakiego W. O. Górskiego, w którym znajdują się pewne wprost zdumiewające twierdzenia o bieżących zagadnieniach w Polsce. Nie wiem, jakie motywy skłoniły autora do wypowiadania tego rodzaju sądów, ale będąc dobrze obznajomiony z historją Polski i jako jej badacz, uważam za swój obowiązek za łaskawem zezwoleniem Pańskiem, Panie Redaktorze, sprostować przynajmniej niektóre z tych twierdzeń, jako właściwemu stanowi rzeczy zupełnie nie odpowiadające.

I tak w pierwszym rzędzie powiada p. Górski:

„Trudne polityczne i finansowe położenie, w jakiem się obecnie Polska znajduje, jest jedynie owocem działalności w czasie wojny i po jej ukończeniu tych samych ludzi, którzy i teraz wciąż jeszcze są u władzy. Jest to walka proaljanckich konserwatystów przeciw pro-niemieckim socjalistom i komunistom. Jest to walka nie tylko właścicieli ziemskich i duchowieństwa przeciw robotnikom i chłopom, ale walka, w której po jednej stronie widzimy wszystkich, co jakiekolwiek dobro ziemskie w pocie czoła zapracowane posiadają i zatrzymać pragną, a po drugiej owe ciemne masy ludu zawsze chciwie wyciągające ręce po cudzą własność, której nie zdolne są pracą uzyskać.

„Rzeczywistymi rządcami Polski są ci sami ludzie, którzy w roku 1914 pod wodzą marszałka Piłsudskiego rekrutowali polskich żołnierzy do walki po stronie Niemiec, a którzy obecnie w praktyce przeprowadzają doktryny owego piątego ewangelisty, Karola Marxa, cieszącego się sławą Czerwonego Ducha. A celem tych rządców jest rozczłonkowanie kraju, zmniejszenie produkcji, podkopanie przemysłu i wykonywanie rozkazów z Berlina, ażeby uczynić Polskę słabą, biedną, niedołężną, łatwą do połknięcia i strawienia."

* * *

Nie przemawiam w imieniu żadnej partji lub osoby, która była lub jest u władzy w Polsce; nawet ci, dla których największy miałem entuzjazm, popełniali zdaniem mojem błędy. Ale nie mogę powstrzymać się od wypowiedzenia przekonania, że autor powyższego komunikatu odsłania bezdenną ignorancję co do właściwego stanu rzeczy w Polsce.

W pierwszym rzędzie jest nieuczciwością wobec Polski i wobec jej Prezydenta (bez względu na to, że niektórzy go nie lubią — wszak i nasi Prezydenci, Wilson i Harding, również nie cieszyli się bezwzględną admiracją wszystkich), jest powiadam, nieuczciwością twierdzić, że Polska „wykonuje rozkazy z Berlina", które to „rozkazy" czynią Polskę słabą, biedną, niedołężną, łatwą do połknięcia i strawienia." Niedawny zatarg Górno-Śląski i jego rozstrzygnięcie nie przemawiają jakoś zdaniem mojem za tem, że Polska podległą jest Berlinowi. Nie widzimy też, by Niemcy czy to oficjalnie, czy nieoficjalnie zbyt wielkim afektem miłosnym Polaków otaczali.

Twierdzić, że obecny rząd polski składa się z wielbicieli Karola Marxa, którzy starają się przeprowadzić w praktyce jego doktryny, znaczy okazać zupełną nieznajomość rozwoju wypadków w Polsce. Kto pamięta długą i uciążliwą walkę między Polską a bolszewicką Rosją, kto zna nową konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, uchwaloną dn. 17-go marca 1921 roku, ten chyba nie będzie miał żadnych obaw co do barwy rządu polskiego.

Ażeby ściślej określić ustosunkowanie partyj w Polsce, pozwolę sobie zacytować kilka cyfr z „Polish Almanac 1921".

W obecnym Sejmie zasiada 415 posłów reprezentujących aż 16 partyj. Z tej liczby 415, przypada na Polską Partję Socjalistyczną tylko 35 posłów, czyli mniej niż 9 procent; natomiast na partję prawicy i środka (t. j. Narodowa Demokracja, Klub Chrześcijańsko - narodowy robotników i t. d.), przypada 326 posłów, czyli 78 procent.

Serdeczne przyjęcie, jakiego doznał Naczelnik Piłsudski, kiedy jako gość prezydenta Millleranda bawił w Paryżu, nie przemawia chyba za argumentem p. Górskiego, że marszałek Piłsudski jest pro-niemiecki, lub że jest apostołem Karola Marxa. Nie przemawia również za tym argumentem fakt, że cesarsko-niemiecki rząd trzymał w więzieniu Piłsudskiego aż do czasu gdy w roku 1918 Niemcy się zapadły.

Następnie niech mi wolno będzie słów kilka poświęcić niektórym reformom, jakie dokonane zostały w Polsce od roku 1918. Owoż reformy te na zachodzie jeszcze przez poprzednie generacje uznane zostały jako niezbędne składniki demokracji. Ale p. Górski wraz z innymi adherentami uważa je za komunistyczne i bolszewickie. — Przypuszczenie, że najbardziej niepokoi p. Górskiego ustawa o reformie agrarnej. Kwestja, czy duże czy też małe gospodarstwa bardziej sprzyjają większym zbiorom z jednej morgi, jest sporną nawet wśród najznakomitszych badaczy tej sprawy.— Niektórzy ekonomiści, a między nimi tak wybitny ekonomista polski, jak prof. Franciszek Bujak, są zdania, że wielka własność powinna być tolerowaną ze względu na to, że nadaje się lepiej do umiejętnego prowadzenia gospodarstwa. Ale dla ludzi, którzy znali ekonomiczne i socjalne warunki w Polsce, nie podlegało najmniejszej wątpliwości, że w kraju, gdzie większość ludności czerpie środki utrzymania z rolnictwa, wielkie posiadłości z jednej strony, a bezrolny proletarjat z drugiej, nie prowadzą do prawdziwej demokracji i społecznej równowagi.

Ostatni Rocznik Polski (Polish Almanac) za rok 1921 klasyfikuje ludność Polski według następujących ugrupowań:

Rolnictwo	58%
Przemysł i górnictwo	18%
Handel i komunikacja	9%
Inne zawody	15%

Cyfry te obejmują także terytorjum Górnego Śląska. Bez tego terytorjum procent odnoszący się do ludności wiejskiej byłby jeszcze wyższy.

Otóż wobec faktu, że 0.7% właścicieli ziemskich posiadało aż 42,7% ziemi i że ludność wiejska stanowi większość mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, Sejm uznał reformę agrarną jako jedną z najważniejszych potrzeb kraju. To też jednym z pierwszych poważniejszych aktów Sejmu była znana ustawa o reformie agrarnej, która ogranicza maximum obszaru, jaki jakakolwiek jednostka posiadać może, do 150 hektarów, — czyli 375 akrów. Uchwalono przepisy o parcelacji wielkiej własności za wynagrodzeniem właścicieli i zgodnie z zasadami prawa i sprawiedliwości.

Kto zna historję Polski, wie, że wielkie posiadłości — czy to świeckie, czy kościelne — należące do resztek polskiej szlachty, nie zostały „zapracowane w pocie czoła", albo zdobyte pracą umysłową czy też fizyczną, ale nadane zostały w czasach feudalnych przez panujących jako dobra lenne. Jeżeli tedy suwerenny król rządzący na podstawie prawa boskiego mógł nadawać ziemię jednostkom za usługi wyświadczone państwu, to suwerenny naród, rządzący we własnem imieniu, ma chyba prawo wykupić (lub umożliwić wykup prywatnym osobom) tę ziemię, gdy dobro państwa tego wymaga.

Wreszcie korespondent Pański powiada:

"... jest ustalonym faktem, że w czasie gdy premjerem był Paderewski, marka polska stała 70 za dolara... ale następcy Paderewskiego rozwinęli taką umiejętność prowadzenia spraw, że obecnie papierowa waluta polska notowaną jest tylko o błahostkę wyżej, niż bolszewicki rubel lub austrjacka korona."

Powyższy sąd jest dowodem, gwarancji autora tych słów na punkcie najelementarniejszych znajomości ekonomiji społecznej, jak również stosunków w Polsce i porównać go można chyba tylko z nowonarodzonem niemowlęciem.

W pierwszym rzędzie wszyscy premjerzy, którzy po panu Paderewskim rządzili, z jedynym wyjątkiem premjera Witosa, byli wyznawcami tych samych politycznych zasad, jakim hołduje pianista. Po wtóre kurs pieniądza zależy od wielu rzeczy, jak np. o ogólnej sumy pieniędzy w obiegu się znajdujących, od bilansu handlowego, widoków budżetowej równowagi, spekulatywnej opinji co do ekonomicznego odrodzenia, i t. d., i t. d., a nie od politycznego wyznania wiary tego lub owego premjera. Ale pominę to wszystko, a przypomnę tylko czytelnikom, że za nim pan Paderewski objął swój polityczny urząd (w styczniu r. 1919) dolar w Polsce wart był tylko dziesięć (10) marek, pod koniec zaś tegoż roku polska jednostka monetarna spadła do 280 za dolara. — We wrześniu ubiegłego roku marka polska spadła najniżej, do 7000 za dolara. Pański korespondent znowu tedy dalekim jest od prawdy, gdy twierdzi, że marka polska tylko o „błahostkę" wyżej stoi niż rosyjski rubel lub austrjacka korona, boć przecie dolar wart jest aż 4,000,000 rubli i 50,000 koron austrjackich, podczas gdy marka polska waha się mniej więcej w granicach 6000 za dolara. — Czegoż to wszystko dowodzi? Oto poprostu tego, że system monetarny jest bardzo delikatnym mechanizmem, podlegającym działaniu wielorakich widzialnych i niewidzialnych sił, że dalej gdy siły te operują, staczać się będzie w dół i że żaden premjer temu przeszkodzić nie potrafi. Wszak w czasach naszej rewolucji nawet George Washington, Ojciec tego kraju, nie mógł zapobiedz, by legalna waluta papierowa nie spadła do wartości tak zw. „kontynentalu" — to j. stała się bezwartościową.

Stefan P. Mierzwa,
Asystent-profesor Ekonomji
Drake University,
Des Moines, Iowa.

Filadelfja i Okolica

Kolej Penna planuje szybką transportację węgla

PHILA, Pa., 7 września. — W. Alterbury, prezydent kolei Penna, przygotowuje pospieszne plany do jak najszybszej transportacji węgla, z którego wielkim brakiem spotkał się naród poraz pierwszy w swojej historji. Według planu opracowanego według wskazówek prezydenta Alterbury, wagony kolejowe do przewożenia węgla będą w ciągu 40 godzin po naładowaniu ich w kopalni, wywiezione do miejsca przeznaczenia i przywiezione próżne z powrotem.

Przyszłość St. Zjedn. zależy w znacznym stopniu od przyłączenia się do Ligi Narodów

John H. Clarke, sędzia najwyższego sądu St. Zjedn. ogłosił dzisiaj następujące oświadczenie z okazji otwarcia sesji Zgromadzenia Ligi Narodów:

„Przekonawszy jestem ze cała przyszłość St. Zjedn. zależy w wielkim stopniu od przyłączenia St. Zjedn. do Ligi Narodów.

Było wielkim błędem, że St. Zjedn. odrazu nie przyłączyły się do Ligi Narodów. Wypowiadam moje zdanie z czysto-naukowego i prawniczego punktu widzenia.

Po dobrą fotografję
udajcie się do prawdziwego ARTYSTY FOTOGRAFA
M. KICZASA
Wykonuje zdjęcia jak najstaranniej i po najniższej cenie.
DWA STUDJA:
227 Bedford Av. 579 Grand St.
Telefon: 6695 Greenpoint Telefon: 4032 Stagg

WYJAZD DO KRAJU
Sprowadzanie krewnych do Ameryki. Wysyłka pieniędzy. Pełnomocnictwa, Kontrakty. Sprawy Notarjalne. Asekuracja od ognia, także domy, sklepy meble i automobile. Kto chce najlepiej kupić lub sprzedać dom, farmę, sklep, lub chce pożyczkę na dom; niech się zgłosi do znanego notarjusza
W. FRYSZTACKIEGO
817 N. 3rd Street
Philadelphia, Pa.
Porada Darmo!

JÓZEF PODWYSOCKI
613 North 3rd Street
Philadelphia, Pa.
Załatwia sprawy sądowe.
Wysyła pieniądze do wszystkich części świata po dziennym kursie.
Sprzedaje szyfkarty na najlepsze okręty po cenach kompanicznych.
Wyrabia paszporty, pełnomocnictwa, plenipotencje, testamenty, akty krajowe i wszelkie inne legalne papiery.
Sprzedaje domy, farmy, loty i daje pożyczki na hipoteki.
Wszelka porada darmo!

Telefon: Bell-Kensington 2651 W.
Dr. Franciszek Trygar
3119 RICHMOND ST.
Philadelphia, Pa.
Godziny biurowe: W dnie powszednie: od 8-ej rano do 9-ej wieczorem. — W niedziele od 11-ej rano do 2-ej po południu i od 6-ej do 9-ej wieczorem.

Tel. Bell Preston 4862.
DR. D. REITER
4035 GIRARD AVE., PHILA., PA.
GODZINY:
9—12 rano.
2—4 po południu.
6—8 wieczorme.
W niedziele za umową.
Specjalność choroby wewnętrzne i żołądka

ZE ŚWIATA

Wynikł spór między uczonymi, kto wynalazł kinematograf. Francuzi twierdzą, że byli to bracia Lumiere, amerykanie, że p. Muybridge, anglicy, że p. Green, Grecy że bracia Mymas.

* * *

Kurjerowi Ligi Narodów, który wiózł rzekomo nader ważne papiery dyplomatyczne, ukradziono 5 waliz tych papierów na dworcu lyońskim w Paryżu.

* * *

W Lyonie uderzył piorun w elektrownię, która spłonęła. — Strata wynosi parę miljonów franków.

Pieniądze do Kraju
NAJBEZPIECZNIEJ i NAJPRĘDZEJ
DORĘCZA
W AMERYKAŃSKICH DOLARACH
LUB
w Polskich Markach po najniższym kursie, najstarszy Polski Bank w Ameryce
STANDARD BANK
wypłaca przesłane pieniądze w kraju w przeciągu 20-tu dni
PRZEKONAJCIE SIĘ!
Szyfkarty
na wszystkie Linje Okrętowe, na największe pospieszne okręty, po cenach kompanicznych, sprzedaje
STANDARD BANK
(szczególną opieką otacza rodziny podróżujące) wyrabia paszporty na wyjazd do Polski bezpłatnie.
Wkłady oszczędnościowe
do przechowania na książkę przyjmuje, największą gwarancję dający
STANDARD BANK
posiada zapasowego kapitału przeszło $3,000,000.00 dolarów. Oszczędności zwraca na każde żądanie, bez uprzedzenia. — Żądajcie dalszych informacji, pod adresem:
STANDARD BANK
55 AVE. B., cor 4 St.
NEW YORK CITY

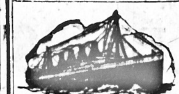

French Line
Podróż wodą przez całą drogę do POLSKI.
S. PARIS — odchodzi 13-go Września; 4-go Października.
Świetne akomodacje na okręcie Paris i łączącym okręcie Polonia. Kajuty dla wszystkich pasażerów — umywalnia i osobny aparat wodny w każdym pokoju — jadalnia, salon, para, balwiernia — wolne pokryte pokłady — smaczne potrawy — wino i piwo darmo — muzyka, tańce. Przyjacielski stosunek między francuzami i polakami zapewni Wam przyjemną podróż. Tłumacz na okręcie.
Specjalny okręt POLONIA odchodzi wprost do Gdańska i łączy się z PARIS w Hawrze.
Nie potrzeba francuskich wiz na amerykańskich lub polskich okrętach.
Po wszelkie rozporządzenia zgłoście się do agentów lokalnej francuskiej linji, lub do biura kompanji
19 State Street
New York, N. Y.

S. DE VITA
DOM BANKOWY
Pod kontrolą Stanu New York.
2105 First Ave. New York.
GWARANTUJEMY
1000 Pol. Mk. za 13c.
7700 P. Marek za $1.00
1000 Cz. Sł. Kor. $33.20
Najtaniej Marki Polskie
Nie odkładaj na jutro; natychmiast kup i prześlij swoim do Polski, albo złóż oszczędności swoje w kraju w dobrym i pewnym Banku.
Pisz po nasz cyrkularz.

BAŁTYCKO-AMERYKAŃSKA
LINJA 9 BROADWAY, N.Y.
WPROST do i z POLSKI
PRZEZ GDAŃSK
Z NEW YORKU, BOSTONU lub PHILADELPHII DO GDAŃSKA $106.50 i $5 podatek.
My płacimy koszta podróży z Bostonu lub Philadelphii do New Yorku
w III kl. tylko kajuty na 2, 4, 6 i 8 osób.
Polska kuchnia — Polska służba — Grzeczna obsługa
S. S. „POLONIA" ..... 20-go września
S. S. „ESTONIA" .... 4go paźdz.
Zamawiajcie kajuty zawczasu u waszego agenta.

NORTH GERMAN LLOYD
Dwa śrubowe okręty
DO POLSKI
NEW YORK—GDAŃSK
W kabinach lub w III Klasie
Przez Bremen całą drogę wodą
Okręty opuszczają co drugą środę
Znacznie ulepszone akomodacje Trzeciej Klasy
Znakomita kuchnia. Wygodne zamknięte kabiny na 2, 4 albo 6 osób.
Po bliższe infomacje zgłosić się do którego kolwiek agenta lub do
North German Lloyd
16-18 Pearl St. New York.

Sprzedaż Szyfkart do Gdańska
Hamburga, Bremen, Antwerpji, Rotterdamu, Tryjestu na najlepszych i najszybszych okrętach
SZCZEGÓLNĄ OPIEKĄ OTACZAM RODZINY
Wysyłka i wymiana pieniędzy po kursie dziennym. Odjeżdżających do kraju nie zmuszam do wymiany pieniędzy. Po wszelkie informacje udawajcie się do mojej starej firmy:
G. KUNASZEWSKI
179 East 3rd Street New York, N. Y.

NIE POSYŁAJCIE PIENIĘDZY W LISTACH!
Za drobną opłatą poślę Wasze pieniądze do Polski szybko i Z PEŁNĄ GWARANCJĄ. Spróbujcie, a przekonacie się.
SZYBKI WYJAZD DO KRAJU I Z KRAJU
NA NAJLEPSZYCH I NAJWYGODNIEJSZYCH OKRĘTACH
Biuro Bankowe, Okrętowe i Notarjalne założ. w 1898 r.
EMIL KISS
BANKIER
133—2 AVENUE
NEW YORK

UNITED AMERICAN LINES INC. JOINT SERVICE WITH HAMBURG AMERICAN LINE
NEW YORK — GDAŃSK
via Hamburg
Najkrótsze połączenie do wszystkich miejscowości w Polsce.
Okręty odpływają w każdy czwartek w południe.
United American Lines
39 Broadway, New York
lub u lokalnego agenta

$106.50
DO GDAŃSKA
EXTRA: CZYTAJ!
Bardzo ważna nowina
Tylko na krótki czas
Szyfkarty na wszystkie linje okrętowe z New Yorku wprost do
GDAŃSKA $106.50
HAMBURGA 103.50
LIBAWY 110.00
KORZYSTAJ Z OKAZJI I NAPISZ NATYCHMIAST
lub zwróć się osobiście do znanego wszędzie czysto polskiego biura szyfkartowego, przedstawiciela wszystkich linji okrętowych do Polski. Biuro informacyjno-notarjalne.
Edward S. Witkowski
Dept 2
130 East 7th Street
New York, N. Y.

Telefon: 2766 Market.
WOJCIECH RUCKI
Notarjusz Publiczny, Komisarz spraw realnych. — Wyrabiam akta prawne, wysyłam pieniądze do Polski; sprzedaję karty okrętowe; domy na dogodne spłaty. — Asekuruję od ognia domy i meble i t. p.
86 Tyler Street, Newark, N. J.

SKANDYNAWSKO-AMERYKAŃSKA
Linja odznacza się tem, iż cała trzecia klasa na równi z klasą drugą i pierwszą jest rozdzielona na kajuty dla 2-ch lub 4-ch osób i każdy pasażer otrzymuje od agenta numer swej kajuty na szyfkarcie. Trzeba więc zamówić miejsce jak najwcześniej.
NASTĘPNE ODJAZDY Z NEW YORKU:
Okręt FREDERIK VIII — 12 WRZEŚNIA
Okręt „OSCAR II" — 21 WRZEŚNIA
Informacje udziela najbliższy agent lub główne biuro
SCANDINAVIAN-AMERICAN LINE
27 Whitehall St. New York — 117 No. Dearborn St. Chicago Ill.
248 Washington St. Boston — 123 So. 3 St. Minneapolis Minn.
Popularna Droga Do Gdańska

Wracacie do Kraju?
ZWRÓĆCIE SIĘ DO
AGENCJI KART OKRĘTOWYCH
„Warszawa"
(OBOK KONSULATU POLSKIEGO)
957—3rd Ave., New York
dawniej
POLISH AMERICAN FINANCE & TRADING COMPANY
WYRABIAMY APLIKACJE NA PASZPORTY
PRZESYŁAMY PIENIĄDZE PRZEZ RZĄDOWE BANKI
POKOJE DLA ODJEŻDŻAJĄCYCH WE WŁASNYM BUDYNKU
ZAŁATWIAMY SPRAWY NOTARJALNE
Po wszelkie informacje piszcie na adres Biura
„AGENCJA NASZA SŁYNIE Z OPIEKI, JAKĄ OTACZA SWOICH PASAŻERÓW"!

„VERTE"

(Ciąg dalszy)

Elża z niecierpliwością chciała jej przerwać, lecz leśniczowa cichym szeptem trzepała bez przerwy, jakby kto groch w sicie przesypywał.

— A tu ja na swoje nieszczęście dopowiedziałam jemu, że zamiast na dziedzicowego teścia, to dosłużył się na bruk. Skoczył stary jak wilk do mnie, zamierzył się na mnie nawet, ale nie uderzył, bo jakoś mię szanuje, tylko rozpieklił się i rozżalił strasznie na mnie, że to ja puszczyk niby, bo ja im zawsze to państwo z głowy wybić chciała i staremu i Karolci, bo nie sztuka na królewicza oczy podnieść, ale o panowaniu myśleć, to już w głowie kiepsko. Ale cóż, wielmożna pani, dziedzic piękny jak król, to i dziewczyna zakochała się na umór. Patrzyła w pana jak w tęcze, a że i dziewczyna, niby nasza Karolka, urodna sobie panna, to i dziedzicowi wpadła w oko, zwyczajnie jak się to zdarza, ale żeby co z tego miało być, tego ja nigdy nie pomyślała, strzegła tylko córki od nieszczęścia, ale i dziedzic, niech mu Bóg nagrodzi, żadnej krzywdy Karolci nie wyrządził, tyle, że rozdurzył dziewczynę, a jak jemu inna gwiazda zaświeciła do niego pasująca, to i tam poszedł, bo i tak trzeba, bo i tak jest sprawiedliwie.

Elża znowu chciała przerwać potok słów leśniczowej: zmęczona już była i rozdrażniona jej wywodem, ale Słupska trzepała dalej:

— Ja dziedzicowi dziękuję za jego łaskę, że nie skrzywdził dziewczyny, bo któż by mu zabronił, jakby chciał.

— Uczciwość, czy pani nie wierzy w uczciwych ludzi? — wybuchnęła Elza.

— Oj, oj, złocista pani, toż i moja Karolka uczciwa, a niechby tylko dziedzic palcem kiwnął na jej zgubę, toby i była jego, gdzie jest paniusiu wielkie lubienie, otam i uczciwość zatyka uszy, a zamyka oczy, głuchnie, ślepnie, tylko to lubienie słyszy w sobie i ona pcha, gdzie ono chce. Tok już jest.

Elżę uderzyły te słowa, zamyśliła się trochę, a Słupska szeptała dalej:

— U państwa to może jest inaczej, pewnie inaczej, ale u nas to tak. Panicz, niby nasz dziedzic, po pańsku z Karolcią postępował, nie jak pan z chudopacholską dziewczyną, ale jak pan z panią i za to niech mu Bóg najwyższy szczęścia przysporzy, ale tem do reszty rozbałamucił mego męża i dziewczynę. Ożeni się daj, ożeni się, a ot tobie i ożenił się.

— Poco właściwie pani do mnie przyszła! — spytała Elża niechętnie z wyraźną irytacją.

Słupska załamała ręce.

— A toż przeprosić przyszłam za męża mojego i podziękować wielmożnej pani za jej łaskę, bo jak przeszło dwa dni a z Warowni posłańca nie było ,tak i domyślali się my, że jakaś łaska nad nami. Aż tu wczoraj pan Uniewicz spotkał męża i dawaj jemu mówić, kto to nas ocalił. Ot my i za to wdzięczne, ot my i za to dziękujem. Mąż sam przyjść nie śmie, bo czuje, że zawinił, a i hardy jest w sobie, i pan Uniewicz jego zwymyślał wczoraj, a zresztą to i dziedzica spotkać mąż boi się. To już ja przyszłam za niego i proszę, niechaj już wielmożna pani obrazy za tę ubligę do niego nie chowa, niech jemu durnemu daruje winę, bo i głupi był i pijany ze złości, że się nie stało tak, jak chciał dla córki, wiadomo ojciec to i z nadmiernej ambicji czasem rozum straci.

Z trudem udało się Elży nareszcie dojść do słowa i upewnić Słupską, że mogą być bezpieczni w Wyrębach, bo postępek leśniczego uważa za wyskok nieprzytomnego człowieka, i gbura, że przeto szkodzić mu nie chce, ale ostrzega, by się to więcej nie powtórzyło. Słupska chciała jej upaść do nóg, lecz Elza miała już dosyć sceny. Rzekła sucho.

— Dziękujcie raczej panu Uniewiczowi, nie mnie, bo gdyby w lesie nie ostrzegł w porę pani męża, wówczas i jabym nam nic nie pomogła.

Po odejściu Słupskiej Elza długo, długo nie mogła zasnąć, myślami swemi oplotła Tomka, Karolcię i ich niewinną idyllę, pomimo zapałów krwi. A wszakże Tomek przyznawał się do zmysłowych pragnień względem tej dziewczyny i o niej mówił, że już gotowa na wszystko, teraz to samo potwierdziła jej matka. Więc ocaliła ją uczciwość Tomka; czy tak ją kochał głęboko, że nie chciał jej zbrudzić i istotnie myślał o małżeństwie, czy też pożądał jej tylko i uczciwość zwalczyła w nim zmysły?... Słupska mówi, że gdzie jest wielka miłość, tam i uczciwość, zatem moralność głuchnie i ślepnie. Wygodna teorja i bardzo pierwotna, ale czy prawdziwa w zastosowaniu do miłości jako takiej, nie do szału, lecz do miłości, do umiłowania bezgranicznego na życie całe. „Wielkie lubienie" wedle wyrażenia Słupskiej, to jeszcze nie miłość, owo ich lubienie może być właśnie tylko pożądaniem, które u natur ekspansywnych zdolne wykluczać wszelkie inne uczucie i prawa. Tomek jest porywczy, a jednak coś go powstrzymało. Ale co?... czy miłowanie i złączony z niem szacunek dla kochanej istoty, czy też etyka, przezwyciężająca w nim nawet żądze?... Ja byłam piorunem, zabijającym ich idyllę — myśla ła Elza, a wobec tego Tomek nie kochał Karolci, bo pożądanie można zabić, pożądaniem silniejszem, wrażenie większem wrażeniem, ale nigdy miłość miłością. Miłość w całej swej potędze, zachowuje imperatorską wyłączność niezłomną i wielką.

Pionowa fałdka stanęła pomiędzy brwiami Elży. Myślą zagłębiała się w istotę miłości. Czy zawsze można tu odróżnić falsyfikat od oryginału? Czy ktoś, kogo to zagadnienie bezpośrednio dotyczy, może sam nad sobą przeprowadzić tak ścisłą psychologiczną analizę, by postawić niezbity wniosek: miłość prawdziwa, oryginalna, twórcza, czy łudząco doskonały pozór miłości? Wszystko jedno, czy głównym podłożem jest strona duchowa, czy zmysły, może się na tej glebie zrodzić i cenny djament prawdy i olśniewająca imitacja tejże. To labirynt, w którym można zbłądzić zawsze, szukając tej prawdy, szczególnie, gdy przewodnikiem jest bujna wyobraźnia i zapał, nadmierna wrażliwość i tęsknota miłosna. To są moje wady — sądziła Elża samą siebie. Ja zawsze wyobraźnią wybiegam dużo naprzód, płonę pragnieniem uczuć i każdy ich objaw przejaskrawiam, upiększam do maximum i upajam się tym blaskiem, dopóki słońce zapału świeci jasno, czyli do ocknięcia się świadomości, własnego „ja", bo wówczas następuje zmierzch. A zatem surogat od prawdy odróżnić jest mi trudniej, niż komuś, kto patrzy trzeźwiej i nie umie stwarzać sobie słońc urojonych, lecz podlega tylko wpływom — rzeczywistego.

Ale gdy zapłonie słońce rzeczywiste, sztuczne chyba zgaśnie przy niem?... Oto znowu problemat. Możnaby przypuszczać, że ja dla Tomka jestem słońcem rzeczywistem, Karolcia była sztucznem, więc zgasła, że miłość Tomka dla mnie to oryginał twórczy jego ducha, dla Karolci zaś był falsyfikatem i dlatego zbladł, stracił wartość.

A Tomek dla mnie?...

Pytanie to powstało nagle w mózgu Elży i wstrząsnęło nią. Myśli jej pędziły z szybkością lotu jaskółek, jak ptaki rozpierzchały się, kołując bezładnie, a namiętnie i uporczywie. Z zawrotnego śmigania ich lotek rozwinęło się nowe pytanie:

Czy możliwem jest i w jakich okolicznościach subjektywne odróżnienie pozornej miłości od istotnej.

Młoda kobieta ścisnęła skronie dłońmi, jak obręczą, bo zdawało jej się, że nawał pytań, powstałych po pierwszem, rozsadzi jej głowę.

Więc gdzie prawda, gdzie rzeczywiste jej słońce,... gdzie twórcza siła uczucia, a gdzie... wyobraźnia?... Czy w gorącym blasku istotnego słońca powstałoby takie pytanie?.. Czy oryginał pozostał tam, czy jest tu?...

— Nie myśleć.. nie myśleć! — wołało protestem w duszy Elży i protest ten walczył z uporem jakiejś silnej fali nie nowej, znanej już i właśnie dlatego strasznej. Nie dopuścić do jej udaru, za nic nie pozwolić, by rozlała się szeroko. Niebezpieczeństwo tego zalewu szło ku Elży, lecz od pychała je z mocą prawie rozpaczną. Ratować się, ratować, zagłuszyć w sobie szum tej fali, uciec przed nią! Zabić ją, zabić!

(Ciąg dalszy nastąpi)

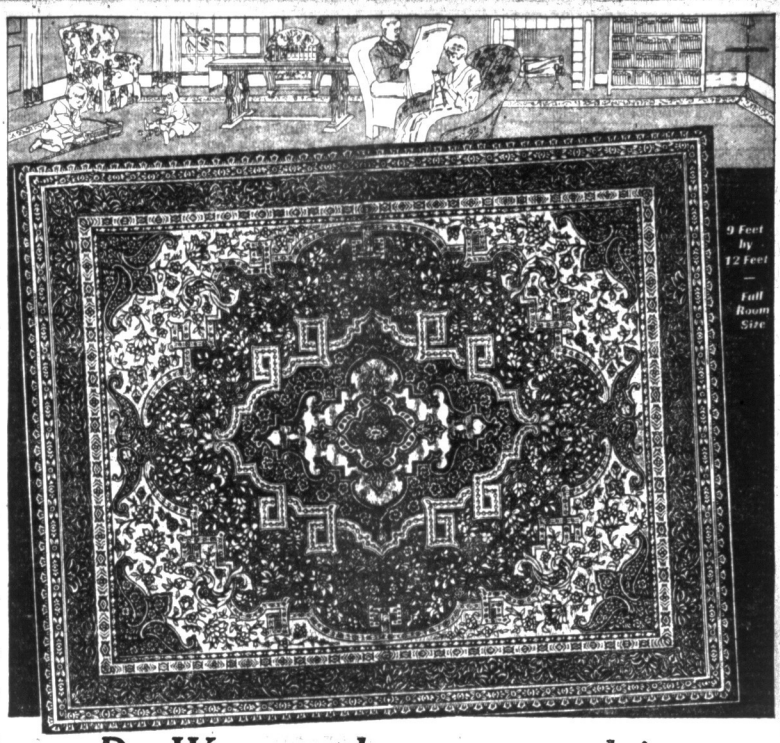

Da Wam ten bez szwu, wełniany BRUSSELS DYWAN

$1

Hartman daje Wam sposobność posiadania tego wspaniałego, bez szwu, wełnianego, Brussels dywanu na łatwych warunkach po cenie bardzo niskiej. Wyślijcie tylko jednego dolara teraz, a my przyślemy Wam dywan. Używajcie przez 30 dni bezpłatnie. Jeżeli nie będziecie zadowoleni, odeślicie nam dywan, a my Wam zwrócimy 1 dolara i opłacimy koszta przesyłki w obie strony. Jeżeli zaś zatrzymacie go, macie prawie rok czasu do wypłacenia—płacąc miesięcznie. Ten wspaniały dywan jest prześliczny i tak nadzwyczaj tani. Nie możecie dostatecznie ocenić jego wartość bez oglądania go—dlatego z przyjemnością wyślemy na próbę bezpłatną, by dać Wam możność porównania go z dywanami sprzedawanymi po dubeltowej cenie w innych sklepach. Wydawcy tej gazety wiedzą, że każde oświadczenie Hartmana jest prawdą i gwarantują satysfakcję.

Książkę o 368 stronach darmo!

Świetne kolory — Elkgancki deseń wschodni

Tkany z dobrych nici wełnianych Jeden z najwięcej artystycznych deseni kiedykolwiek wyrabianych na wełnianymi Brussels dywanie bez szwu. Tkany ściśle z najlepszych nici wełnianych—wybieranych do najdłuższego użytku. Zauważcie tkaninę i wagę—możecie używać go przez bardzo długi czas—jest on zrobiony na to. Zauważcie również nadzwyczajną wytrwałość i piękny wygląd tego dywanu. Kolory tegoż sprawią Wam przyjemność—żółty, brunatny, zielony czerwony i niebieski, które się cudnie układają w miękkie, bogate, harmonijne cienie. Desen jest bogaty, o wschodnim efekcie, z medaljonowym środkiem i dobranej obwódce. Elegancki desen, który widzimy tylko w najdroższych dywanach. Widząc ten dywan na podłodze w Waszym domu, możecie dostatecznie ocenić elegancję i wytrwałość tegoż. Upiększy on Wasz cały pokój. Spróbujcie — na nasze ryzyko. NUMER ZAMOWIENIA 34 DDMA27. CENA $26.75. PRZYŚLIJCIE $1. DZISIAJ. RESZTĘ $2.50 MIESIĘCZNIE.

CENE NISKA - i prawie cały rok do wypłacania

W innych miejscach płaci się tą cenę za mały dywan, którą my żądamy za ten elegancki dywan na cały pokój. A gdy nasz zapas tych dywanów się wyczerpie, nie będziemy mogli przysłać Wam po żadnej cenie dywanu o tym desenie. Nie narażacie się na żadne ryzyko. Zatrzymajcie lub odeślijcie z powrotem—lecz zamówcie teraz na 30 dni próby bezpłatnej. Zobaczcie jak wygląda w Waszym własnym domu — w tem czasu zadecydujecie. Przyślijcie tylko $1.00 i kupon teraz, gdy oferta jest otwarta.

DARMO

Bargain katalog

Ten obszerny o 368 stronch katalog wysyłamy darmo, daje Wam zadziwiające oferty na meble, dywany, linoleum, piece żegarki, srebro stołowe, naczynie, maszyny do prania, garnki aluminiowe, fonografy, maszyny gazowe, maszyny do odbierania śmietany i t. d., wszystko na łatwe spłaty. 30 dniowa próba darmo na wszystko. Pocztówka albo list sprowadza go DARMO. „Niechaj Hartman uściśli WASZE Gniazdko".

Hartman Furniture & Carpet Co.
Dept. 4850 Chicago, Ill.

Załączam $1.00. Proszę wysłać dywan No. 34DDMA27. Mam go zatrzymać na 30-dniową próbę darmo. W razie niezadowolenia zwrócę, a panowie wrócicie mi $1.00 i opłacicie koszta przesyłki w obie strony. Jeżeli zatrzymam, zapłacę $2.50 miesięcznie, aż pełna cena $26.75 zostanie wypłacona. — Tytuł własności jest Panów aż do ostatniej wypłaty.

Nazwisko .....
No. i ulica .....
R. F. D. ..... Box No. .....
Miasto ..... Stan .....
Zajęcie ..... Rasa .....

HARTMAN FURNITURE & CARPET CO. Dept. 4850 CHICAGO, ILL.

HARRISON, N. J.

Zawiadamiam członków Stow. Mech. Pol. Nr. Filji 109, że posiedzenie miesięczne odbędzie się w niedzielę dnia 10go września b. r. o godz. 10-ej rano, w sali pn. 114 przy Cross ul. Sprawy ważne do załatwienia. Obecność wszystkich członków pożądana. Cześć!

J. Marchewka, przedstaw

PASSAIC, N. J.

Odznaczenie Hallerczyków

Przed wyjazdem z Polski z obozu Gen. Puławsk., otrzymałem od tamtejszego dowódzcy polecenie doręczenia odznaczeń „Krzyża Walecznych" żołnierzom niżej wymienionym, których w dowód uznania za dzielne zachowanie się przed nieprzyjacielem dekoruje Wódz Naczelny. Wobec czego upraszam szan. Red. o umieszczenie następującej wiadomości.

Odznaczenie Hallerczyków

W dowód uznania za dzielne zachowanie się przed nieprzyjacielem, zostają odznaczeni w myśl rozkazu Naczelnego Wodza „Krzyżem Walecznych":

Sierżant Kowalski Mateusz,
Sierżant Wrona Józef
Kapral Smith Jan,
Szeregowiec Grzywiński Jan,
Szeregowiec Darmofoł Józef,
Szeregowiec Kowalski Michał,
Sierżant Chodakowski Jan,
Szeregowiec Dyling Tadeusz,
Szeregowiec Folczyk Józef.

Wyżej wymienieni podadzą swe nazwiska oraz adresy do Władysława Sobczyka, 152 — 9 St., Passaic, N. J. a krzyże zostną im pocztą doręczone.

Władysław Sobczyk, b. por.
45 P. S. K.

WARE, MASS.

W niedzielę dnia 10 września b. r. odbędzie się posiedzenie tutejszej filji S. M. P. w Ameryce, w sali Tow. Św. Michała przy Water ulicy. Początek o godzinie 1-ej popołudniu.

Proszeni są wszyscy członkowie o przybycie. Wiadomości bardzo ciekawe i ważne wprost z Warszawy. Kto się chce dowiedzieć prawdy jaka gospodarka była prowadzona do tego czasu, niech się stawi na posiedzenie.

M. J. Kubik, przedstaw.

ODZNACZENIE POLKI

Jeden rok kształcić się będzie w Nowym Yorku. — Panna Kowalewska otrzymała ten rząd ki honor.

St. Paul, Minn. — Panna Józefina Kowalewska, ciórka państwa Józefów Kowalewskich, 707 East Wabash ul. Winona, Minn. otrzymała wysokie odznaczenie naukowe i stypendjum w kwocie $1200 na uzupełnienie swoich studjów w nowojorskiej szkole dla spraw społecznych. Będzie się ona kształcić w przyszłym roku w Nowym Yorku. Instytucja w której panna Kowalewska będzie się kształcić ma za sobą 50-letnią historję i dużo już dobrego zdziałała. Tylko 15 uczennic uzyskało dostęp z całych Stanów Zjednoczonych, a to świadczy wysoko o uzdolnieniu naszej rodaczki.

Po ukończeniu swych studjów panna Kowalewska przyjmie z powrotem posadę odwiedzającej nauczycielki na trzy lata, podobne stanowisko jakie dotychczas piastowała. Urząd ten ma za zadanie odwiedzanie uczniów w domu i ustalenie lepszych stosunków między szkołą a rodziną.

POLSCY

Wynalazcy, wysyłajcie szkice i modele swych wynalazków do nas dla BEZPŁATNEGO egzaminowania. Powierzone nam sprawy są prowadzone przez doświadczonych i odpowiedzialnych Registerowanych Adwokatów Patentowych skutecznie i z gwarantią zadowolenia. Nasza nowa ilustrowana książka PATENTOWA wysyłamy DARMO. Pisnie zaraz do:

MANUFACTURERS PATENT CO.
520 Fifth Ave., New York

OTWARCIE ORAZ ZAPISY

DO

Polskiej Wieczornej Szkoły Technicznej

W NEW YORKU

odbędzie się

w poniedziałek, dnia 11-go września

o godzinie 7:30 wieczorem

W LOKALU SZKOŁY PUBLICZNEJ 19

przy 14 ulicy pom. 1szą i 2gą ave.

Program szkoły ten sam co roku zeszłego

Zgłaszający się muszą umieć czytać i pisać po polsku

Wykłady w języku polskim.

Opłata $4.00 lub mniej, zależnie od liczby uczni

Zapisowe $1.00

Z poważaniem

ZARZĄD SZKOŁY.

Nowy Swiat
THE POLISH MORNING WORLD

Owned and published daily and Sunday by the NOWY SWIAT PUBLISHING CO., Inc.

MEMBER A. B. C.

DR. B. KUŁAKOWSKI .... President and Editor
W. BŁAŻEWICZ .... Managing Editor
M. F. WĘGRZYNEK, A. B. .... General Manager

Dziennik wydawany przez Spółkę Wydawniczą „Nowy Świat", Inc

Entered at New York, N. Y. Post Offices as second class mail matter

NOWY SWIAT PUBLISHING CO., Inc.
DR. B. KUŁAKOWSKI .... Prezydent i Redaktor
W. BŁAŻEWICZ .... Redaktor Zarządzający
M. F. WĘGRZYNEK .... Zarządca

SUBSCRIPTION RATES: (Outside of New York City)		PRENUMERATA NA PROWINCJI:	
One Year	$6.00	Rocznie	$6.00
Six Months	$3.50	Półrocznie	$3.50
Three Months	$2.00	Kwartalnie	$2.00
NEW YORK CITY		PRENUMER. W NEW YORK	
Annually	$9.00	Rocznie	$9.00
Semi-annually	$5.00	Półrocznie	$5.00
Quaterly	$3.00	Kwartalnie	$3.00

OFFICE:
24 UNION SQUARE, NEW YORK, N. Y.

PHILADELPHIA BRANCH:
929 CHESTNUT ST., ROOM 402.

BUMERANG OSZCZERSTW POGROMOWYCH

Plemiona dzikie w Australji używają broni, zwanej bumerangiem, rodzaju półksiężyca wystruganego z kawałka drzewa. Broń ta, rzucona w przeciwnika, w razie, gdy celu nie trafi, wraca z powrotem i może rzucającego zranić, a nieraz śmiertelnie porazić.

W świecie stosunków moralnych bumerangiem takim jest oszczerstwo. Jeśli oskarżenie przeciw komuś na kłamstwie jest oparte, wówczas bardzo często pocisk wraca i kłamcę moralnie zabija, uprzedzając nieraz wyrok sądowy. Mamy przykład najlepszy na Paderewskim. Podczas wojny nie wahał się ten fortepjanista rzucać ohydnych potwarzy na Piłsudskiego, po wojnie wysługiwał się w tym celu różnymi Cunliffami, Górskimi, Ickami itd., zatracił zupełnie resztki zdolności rozróżniania moralnego i oto sam legł od własnego bumerangu. Wraca do fortepjanu, gdyż na polu politycznym współudział jego kompromituje już każdą bez wyjątku partję. Nikt go znać nie chce.

Powstanie niepodległej Polski zupełnie popsuło Lloyd Georgeowe plany. Postanowił więc Polskę zwalczać. Zwalcza ją dotychczas. Używał wszystkich środków bez wyboru przy pomocy wszystkich, którzy mu pod ręką byli. Użył więc i szowinistów żydowskich, maniąc żydów niepodległością Palestyny, nadaniem żydom przywilejów specjalnych we wszystkich państwach świata. Teraz dopiero przekonywują się powoli żydzi, że prowadzili politykę samobójstwa. Antysemityzm zjawia się tam, gdzie go dotąd nie było, w Stanach Zjednoczonych, we Włoszech, w Czechach —ba nawet w rządzonej przez Lejbę Bronsztejna-Trockiego i Wałłacha-Litwinowa Bolszewji. I tylko w spotwarzanej Polsce mają spokój.

Podczas antypolskiej kampanji, znak do której dał sekretarz Lloyd George'a Namier, w słynnej depeszy Foreign Office, grożącej Polsce **utratą niepodległości w razie, gdyby żydów uciskała, a ogłoszonej 8 listopada 1918 roku, zanim jeszcze udało się prowokatorom przygotować choć jeden wypadek „pogromu"**, nie było kłamstwa, nie było oszczerstwa, któregoby na Polskę nie rzucono. Urządzano pochody manifestacyjne, fałszowano wiadomości, tak, że nawet taki pierwszorzędny prawnik, jak obecny sekretarz stanu p. Hughes, uwierzył oszczercom i przejęty zgrozą wobec rzekomych zbrodni polskich dał się sprowokować do prezydowania na słynnym antypolskim wiecu w Madison Square Garden.

Szczególny nacisk kładziono na rzekome mordy popełniane przez wojsko polskie na „neutralnych" żydach lwowskich. Pomijając już pytanie, **co zrobiliby amerykanie ze swymi przychodźcami innego plemienia, którzy w razie walk ulicznych z najazdem, ogłosili by swoją „neutralność"**, wszystkie oskarżenia były kłamliwe. Ale grunt antypolski był tak znakomicie podorany, tak nawozami sztucznymi z banknotów przygotowany, że oszczerstwo zagłuszyło zdrowe ziarna prawdy. Dopiero dzisiaj wychodzi prawda z pod chwastów.

W „Kurjerze Porannym" czytamy, co następuje:

„Dnia 23 **listopada 1918** r. podczas walk z ukraińcami **we Lwowie napadnięty został w celach rabunkowych dom rodziny Sonntagów, przyczem zamordowani zostali Klara Sonntag oraz Zygmunt i Eugenja Gornych.** Morderstwo to zużyte zostało wobec zagranicy, **jako jeden z faktów t. zw. pogromów żydowskich, dokonywanych wówczas rzekomo przez wojska polskie we Lwowie.**

Śledztwo w tej sprawie zostało natychmiast zarządzone, a doprowadziło ono przed dwoma laty do aresztowania, jako podejrzanych o **popełnienie tego mordu zwyczajnych bandytów lwowskich, Józefa Bizuma i Jana Księżyka, którzy nic z wojskiem polskiem nie mieli wspólnego.**

Kiedy jednak przyszło do zeznań w sądzie, **członkowie rodziny pomordowanych zaprzeczyli winie obwinionych, których z tego powodu uwolniono.**

Obecnie **policja lwowska** śledząc niezmordowanie tę sprawę, doszła do sensacyjnych odkryć!

Okazało się oto, że **winowajcami są faktycznie Bizum i Księżyk, którzy jednak za pośrednictwem żony tego ostatniego, Rozalji, przekupili sumą 1,500,000 mk. i zwrotem części zrabowanych rzeczy członków rodziny Sonntagów, a ci fałszywie w sądzie podówczas zeznali.**

Obecnie więc pod zarzutem morderstwa aresztowano Władysława Księżyka, jego żonę Rozalję za współudział, zaś pod zarzutem fałszywych zeznań sądowych — **Sprincę i Maurycego Sonntagów oraz Ignacego Lufta.**

Śledztwo w tej sensacyjnej sprawie prowadzi policja dalej".

Należałoby, aby Biuro Informacyjne przy poselstwie polskiem zechciało w swym biuletynie poinformować o tej sprawie. Wątpimy jednak, aby to zrobiło.

Bronisław. D. Kułakowski.

Z CHWILI

PRZEGRANA GRA

Wraz z napływaniem wiadomości z Azji Mniejszej, olbrzymieje klęska Greków, którzy pod komendą i z pomocą Anglji wydali wojnę Młodej Turcji i zamierzyli uzyskać kontrolę przynajmniej nad znaczną częścią Małej Azji. Grecy chcieli więcej. Przez pewien czas uważając siebie za zwycięzców, wojska greckie posunęły się pod Konstantynopol. Już tak było, że przesmyk Czataldża od Bałkanu strzeżony był przez wojska i okręty wojenne aljanckie, bo właśnie tędy zamierzali Grecy wkroczyć do Konstantynopola, miasta kiedyś Byzancjum i Carogrodem, a z turecka Stambułem zwanego.

Grecy zadużo zapragnęli. Aż tyle, że to zaniepokoiło opiekunkę Anglję.

Lecz niema dwuch zdań, iż obecna klęska armji greckich, którym grozi całkowite zniszczenie przez wojska Kemala baszy, wcale Anglikom nie na rękę.

Już w Londynie, aż się rozlega od narzekań i wymyślań na Francję, której Anglicy zarzucają, że popiera Turków.

Ale jednocześnie, dyplomacja angielska grubo spuściła z tonu i przybiera ton łagodny. Teraz Anglja już inaczej zapatruje się na kwestję odszkodowań i jak depesze głoszą, „nie chce drażnić Francji".

Chce ratować na Bliskim Wschodzie co się da, a naturalnie, że uratuje, lecz za cenę większej ustępliwości odnośnie sprawy odszkodowań, których nie chcą płacić Niemcy.

Cały czas wojny Grecji z Turcją zmieniały się nastroje Anglji. Gdy Grecy byli górą i bili Kemala baszę, Lloyd George mocno mówił i szorstko, okoniem się stawiając wobec całego świata. Ale skoro Turcy zwyciężali, wtedy premjer angielski zapominał nawet o... Polsce.

Turcy żądają skasowania traktatu w Sevres, który można nazwać rozbiorowym, a przywrócenia im faktycznie prawie wszystkich ziem, które należały do Turcji przed wojną.

Co jest zaś w warunkach tureckich znamienne, to zaznaczenie, że odbudowa ekonomiczna Turcji planowana jest z pomocą Stanów Zjednoczonych.

To zaprawdę wieść dla Anglji nieprzyjemna. Bogactwa Małej Azji, a przedewszystkiem nafta w Mezopotamji wymknęłyby się z rąk chciwych wyspiarzy.

Przegrywają grę Anglicy.

A jak już niejednokrotnie „Nowy Świat" pisał, sytuacja w Małej Azji wcale nie jest obojętna i dla Polski.

* * *

KONTROLA WĘGLA

Płonne znowu okazały się nadzieje na zakończenie strajku w kopalniach twardego węgla. Strajk trwa w dalszym ciągu.

Tymczasem w senacie przeszło prawo kontroli węgla podczas zimy bieżącej. Kontrola będzie podobna do tej, jaka była stosowana w czasie wojny. Ceny będą regulowane, aby nie dopuścić paskarstwa, które niewątpliwie zechce wyzyskać sytuację. Sytuacja pomimo wszystko, jeżeli nawet strajk prędko się skończy, wcale nie jest wesoła. W wielu stanach ludność zaopatruje się już obecnie w drzewo, bo wie, że węgla nie dostanie, albo go dostanie bardzo mało.

Ludzie przewidujący, ci którzy pamiętają zimę z roku 1917 na 1918, zawczasu myślą o opale, aby nie zostali zaskoczeni.

* * *

Jaki wpływ ma obrzydliwa i oszczercza agitacja księżo-wydziałowa na wychodźtwie przeciw posłowi Moraczewskiemu dowodzą fakty. Na wiecu w New Yorku zebrani złożyli tysiąc dolarów. Dnia 4go września w Chicago, gdzie cała postępowa polonja tak samo jak w New Yorku witała pierwszego premjera, złożono 1,500 dolarów. Wspaniały wiec w Milwaukee i drugi w Chicago.

Tak wychodźtwo świadome reaguje na wycia reakcyjnych szakali.

Z PRASY I O PRASIE

„Dziennik dla Wszystkich" pisze:

„Nowy system oszustwa uprawiają łapichłopi. Oto ogłaszają, że panna przystojna z posagiem poszukuje męża. Na ogłoszenie łapią się kawalerowie lub wdowcy i pod wskazany adres posyłają swoje oferty. W zamian otrzymują doniesienie, że panna gotowa do małżeństwa, tylko prosi o pieniądze na drogę i to gotówką w liście, aby nikt nie wiedział, że porządna panienka przyjmuje pieniądze od mężczyzny.

Jest to jedno z licznych oszustw, praktykowanych od dawna. „Panienka" wąsata nieraz i brodata, pieniądze zabiera i kpi sobie z naiwnego kawalera, wierzącego w romans przez pocztę.

Niechajże młodzi kandydaci do małżeńskiego jarzma nie szukają żon przez korespondencję, bo zazwyczaj spotkają się z oszustwem. — Dosyć jest panien na wydaniu, dokąd tylko człowiek się skieruje i każda gotowa oddać serce i rączkę!..."

* * *

Czyli wniosek z powyższego, że trzeba ostrożnie traktować piękne listy, „pięknych panienek" z kraju, bo z Ameryki do Europy daleka droga i sprawdzić oszustwo bardzo, ale to bardzo trudno.

* * *

W tym samym „Dzienniku dla Wszystkich" czytamy:

„Weteran" clevelandzki informuje, że otrzymał od delegatury zwącej się oficjalnie „Ekspozytura Stowarzyszenia Weteranów Armji Polskiej w Ameryce" 2 listy. Z pierwszego listu dowiadujemy się, że delegatura hallerczyków wysłana z Ameryki złożyła już wizytę majorowi Lechnickiemu, nawiązując stały kontakt i omawiając wspólnie plan osadnictwa oraz zainstalowano biuro pod nazwą Ekspozytura Stow. Weteranów A. P. w Ameryce.

Z drugiego listu dowiadujemy się że „osadnictwo na kresach ma wielki pociąg (?), że „delegatura" przedstawiła się ministrowi spraw zagr. Sosnkowskiemu, oraz że kolega Adamczak „nawiąże kontakt" z urzędami ziemskiemi względem wykupienia majątku na farmę inwalidów.

Najważniejszą sprawą poruszoną w listach jest, aby zarząd był przygotowany na wysyłkę dla „Delegatury"... dolarów.

W tem grunt!

Jak na początek, to i dosyć zrobiono!"

* * *

Omawiając praktyczne wyzyskiwanie przez nacjonalistów spadku marki polskiej, pisze „Robotnik":

„Że spadek marki polskiej pociąga za sobą wzrost drożyzny, jest rzeczą tak jasną, że nie trzeba wcale powoływać się na żadne autorytety. Tylko, że endecja najmniej ma prawo wytykać rządowi obecnemu wypuszczanie nowych banknotów, ponieważ cała „działalność" wszystkich dotychczasowych ministrów skarbu, poczynając od endeka Karpińskiego, poprzez endeka Wł. Grabskiego, a kończąc na benjaminku endecji Michalskim, ograniczała się prawie wyłącznie na zalewaniu Polski coraz to nowemi miljardami marek.

Jeżeli więc spadek marki ma być przyczyną rosnącej drożyzny — endecy są głównymi winowajcami tego spadku.

Jeżeli endecja dalej usiłuje wmówić, że dwumiesięczne przesilenie rządowe wywołało obecny spadek marki, to niech sama się uderzy w grzeszne swe piersi za to, że przeciągała to przesilenie dla swych celów partyjnych, dla obalenia Piłsudskiego i oddania rządu w ręce Korfantego.

Ale wcale nie jest prawdą, aby przesilenie rządowe, którem „obdarzył Polskę Piłsudski" było przyczyną obecnego katastrofalnego spadku marki. Toć w roku ubiegłym o tej samej porze marka również spadała z gwałtowną szybkością, mimo, że wówczas „Piłsudski nie obdarzył i t. d." Jeżeli teraz marka spadła niżej, niż w roku ubiegłym, stało się to z winy znacznie gorszego stanu skarbu w chwili obecnej, obciążonego o setki nowych miljardów".

Wiadomości z Polski

O SZERZENIE POLSKIEJ KULTURY NA KRESACH WSCHODNICH

Z Łucka piszą:

W Łucku stolicy polskiego Wołynia, powstało Towarzystwo Bibljoteki Publicznej. Złączenie tej placówki kulturalnej, mającej promieniować na całe Kresy Południowo - Wschodnie, jest tak oczywiste, że nie wymaga obszernego uzasadnienia. Rząd Rzeczypospolitej Polskiej uznał w pełni to zadanie Łuckiej Bibljoteki publicznej i udzielił już Towarz. półmiljonowej zapomogi.

W myśl zasady, że zrujnowanym przez wojnę Kresom wschodnim w ich zamiarach kulturalnych powinny przyjść z bratnią pomocą wszystkie dzielnice Rzeczypospolitej Polskiej, zwraca się też Bibljoteka z gorącą i serdeczną prośbą do wszystkich w Polsce Bibljotek publicznych i prywatnych o ofiarowanie jej książek, a zwłaszcza dubletów.

Nie wątpią łucczanie, że każdy zbieracz książek chętnie umieści część choćby niewielką zbiorów swych na pułkach kresowej bibljoteki.

Bibljoteka łucka chętnie poniesie koszta przewózki opakowania ofiarowanych jej księgozbiorów i to natychmiast po zawiadomieniu jej o ofierze. Z wdzięcznością też oczywiście będzie przyjmowała także wszelkie ofiary pieniężne na rzecz zakupu książek.

Któż pierwszy przyjdzie Duchowi kulturalnemu z pomocą?

WARUNKI WSPÓŁDZIAŁANIA GOSPODARCZEGO Z RUMUNJĄ

Warszawa. — Wobec coraz dalej idącego zaciesniania stosunków polsko - rumuńskich, uważamy za stosowne poinformować nasze sfery przemysłowo-handlowe o warunkach, wśród jakich mogą osiedlać się w Rumunji zagraniczne przedsiębiorstwa.

I tak do założenia oddziału czy też reprezentacji zagranicznego przedsiębiorstwa w Rumunji, potrzeba jest zezwolenie rządu, którego tenże udziela po zasięgnięciu opinji ze strony izby handlowej. Zagraniczne spółki akcyjne zobowiązane są zasadniczo do złożenia kaucji, której wysokość może sięgać aż do jednej czwartej kapitału zakładowego.

Od składania kaucji takiej zwolnione są przedsiębiorstwa, budujące fabryki i zajmujące się eksploatacją dróg (środków komunikacyjnych) i kopalń.

Zezwolenie raz udzielone może być cofnięte tylko na mocy orzeczenia sądu handlowego na skutek wniosku ze strony rządu.

Akcje zagranicznych spółek mogą być dopuszczone do notowań na giełdzie rumuńskiej dopiero po roku istnienia oddziału w Rumunji i po ogłoszeniu bilansu.

W kołach rządowych roztrząsano już niejednokrotnie kwestję udzielania koncesji cudzoziemskim spółkom, przyczem brano pod uwagę koleje, kopalnie, tereny naftowe i zakłady Resditza w Siedmiogrodzie.

Obecny jednak rząd jest przeciwny oddaniu państwa pod „ekonomiczne jarzmo zagranicy" i uważa, że wyniki tegorocznych zbiorów, a następne konsolidacja długów zagranicznych, przyczynią się w znacznej mierze do uzdrowienia waluty.

BIAŁORUSINI KONSOLIDUJĄ SIĘ

Wilno. — Utworzony tu został Białoruski Centralny Komitet Wyborczy, którego przedstawiciele brali już udział w warszawskiej konferencji mniejszości narodowościowych. W skład komitetu weszły wszystkie białoruskie organizacje polityczne w Polsce, wyjąwszy grupę aktywistów białoruskich, działających w Grodzieńszczyźnie oraz grupę Aleksiuka i Pawlikiewicza. Obecnie Komitet Centralny prowadzi pertraktacje z grupą aktywistów. Programem Komitetu jest obrona białoruskich interesów narodowych w drodze parlamentarnej, przeprowadzenie na ziemiach wschodnich uchwalonej przez Sejm reformy rolnej oraz powstrzymanie akcji osadnictwa wojskowego. Siedzibą B. C. K. W. jest Wilno. Do prezydjum Komitetu wchodzą pp. Łuckiewicz (prez.), Taraszkiewicz (wice-prez.), ks. Stankiewicz i Jeremicz (sekr.).

Wilno. — Zgodnie z rozporządzeniem Rady ministrów z dnia 24 lipca r. b. w przedmiocie rozciągnięcia mocy obowiązującej ustawy z dnia 24 lipca 1919 roku na obszar Wileńszczyzny, Min. Spr. Wewn. przystępuje do przejęcia państwowej służby bezpieczeństwa na tym obszarze na etat policji państwowej i pod zwierzchni nadzór M. S. Wewn. Jest to ostatni akt unifikacji służby bezpieczeństwa na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Komendantem okręgowym w Wilnie będzie dotychczasowy komendant tamtejszej policji p. Grabowski.

2 września przez wsie Trzepnicę i Bączkowice przeszedł straszny huragan, który w majoracie hr. Skarbka zwalił dwie stodoły i przygniótł na śmierć pisarza dworskiego.

* * *

W Równem w ostatnich czasach zmarło na cholerę 15 osób, zachorowało 31. Zdaje się, że zdołano umiejscowić zarazę. Natomiast sroży się ona za kordonem.

* * *

W Warkowiczach (powiat dubieński, wojew. wołyńskiego) powstała ochotnicza straż ogniowa.

Statut został zalegalizowany przez wojewodę wołyńskiego.

RÓŻNE

PRZECIW CELIBATOWI

Grono kardynałów, biskupów i księży włoskich wystosowało, jak donosi rzymska „Epoca",— do papieża memorjał z prośbą o zniesienie celibatu. Czystość życia, ten najwyższy cel kościoła — wywodzi memorjał — osiągnąć można jedynie drogą stopniowego rozwoju natury ludzkiej, nie zaś przez krępowanie jej i wytwarzanie praw wprost naturze przeciwnych. Duchowieństwo walczy usilnie przeciw temu, gorszemu od śmierci, stanowi rzeczy i prosi papieża aby zechciał mu kres położyć.

Odpowiedzi Redakcii

Czytelnikowi z Boston, Mass. W sprawie dat objazdu posła Moraczewskiego zwróćcie się sz. obl do „Dziennika Ludowego" w Chicago.

* * *

Czytelnikowi J. S. z Brooklyna. — Nazwisko w „Nowym Świecie podane zostało dokładnie według pism krajowych. Innych szczegółów nie mamy.

* * *

Nieznajomej. — Można. Informacji udzieli biuro Stow. Mech.., 224 E. 57-ma ul.

* * *

Czytelnikowi M. Z. z Detroit, Mich. — O sprawie żeglug i Ligi Przemysłowo Handlowej pisał „Nowy Świat" obszernie w paru artykułach. Zapatrywania nasze zdaje się wyraziliśmy jasno i dokładnie.

* * *

Czytelnikowi M. G. z New York Mills. — Na pytanie Wasze sz. ob. otrzymacie odpowiedź w najbliższych dniach w naczelnym artykule. Nie wszystko złoto co się świeci.

* * *

Czytelnikowi J. M. z Jersey City. — Stara historja. Nieuczciwi ludzie zniszczyli dobry interes, a akcjonarjusze zapłacą. Dlaczego jednak poszkodowani nie pójdą do sądu? Innej drogi przecież niema.

CZYTAJCIE I ROZPOWSZECHNIAJCIE „NOWY ŚWIAT"

Tel.: Dry Dock 2828.
Michael A. Iogolevitch, M. D.
69 — 2nd Ave., New York City
Specjalność
Leczenie elektryką i diagnoza za pomocy X-ray.
Godziny: — 9—12 rano, 4—8 po połudn.

J. HELLER
Adwokat i notarjusz
przyjmuje wszelkie sprawy amerykańskie jakoteż staro-krajowe w swojem biurze przy 233 E. 14th St., New York City. Bezpłatna porada prawna między 5-tą a 6-tą wieczorem

DR. BRYAN
333 EAST 17 UL., NEW YORK CITY
(pomiędzy 1 a 2 Ave.)
Leczy chroniczne choroby, krwi, nerwów, nerek i pęcherza mężczyzn wyłącznie.
Godziny:
9 rano do 8 wieczór — W niedzielę od 9 rano do 1 po południu.

Telefon: Orchard 1821.
JÓZEF HALICKI, M. D.
LEKARZ
GODZINY:
12 do 2 po południu.
6 do 8:30 wieczór.
W niedzielę do godziny 2-ej po poł.
311 E. 10th Street
NEW YORK

Dr. H. E. COOK
CHOROBY OCZU, USZÓW, GARDŁA I NOSA
GODZINY:
Od 4 popoł. do 7 wieczór.
Rano i w niedzielę na zamówienia.
36 West 82 ul.
NEW YORK CITY
Tel. Schuyler 0177

NOSA, GARDŁA, USZU I OCZU SPECJALISTA
Godziny: Zrana 11—1 Wiecz. 6—7.
DR. J. SALERNOW
218 E. 15-ta ulica (pom. 2 a 3 Ave.)
Telefon Stuyvesant 6270.

Dr. L. Landis
Leczy chroniczne choroby krwi nerwów, nerek i pęcherza, mężczyzn i kobiet.
GODZINY
9 rano do 10 wieczór.
Niedziele od 9 rano do 4 popoł
Porada Darmo!
Dr. L. Landis
140 East 22nd Street
blisko 3-ciej Ave.
New York City

Sumienna i fachowa obsługa. Niskie ceny.— Telefon: Drydock 6894
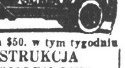
DR. H. J. KORNBLUH
Mostki, korony, płyty i wszelkie naprawy. Wyrywanie zębów bez bólu.
162 Ave. B, róg 10 ulicy
nad sklepem United Cigar Stores
NEW YORK, N. Y.

Nie omińcie tej sposobności
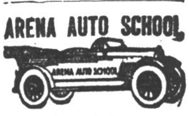

75. Kurs za $50. w tym tygodniu
INSTRUKCJA AUTOMOBILOWA
MŁODZIEŃCZE!
Jeżeli jesteś bez pracy, przyjdź do nas i naucz się fachu abyś nie potrzebował oglądać się ustawicznie za zwykłą pracą. Naucz się dobrze płatnego fachu, zarabiając od 40 do 60 dolarów tygodniowo, po otrzymaniu patentu, który ci absolutnie gwarantujemy.
PAMIĘTAJ!
Nim wydasz pieniądze na naukę, przyjdź i zasięgnij informacji od polskiego instruktora, w międzyczasie oglądając nasze najnowsze automobile, przekonaj się, jak uczymy naszych uczniów.
146 West 56th Street
NEW YORK CITY

ARENA AUTO SCHOOL
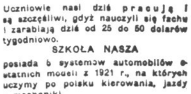

BEZ POSADY!
Uczniowie nasi dziś pracują i są szczęśliwi, gdyż nauczyli się fachu i zarabiają dziś od 25 do 50 dolarów tygodniowo.
SZKOŁA NASZA
posiada 6 systemów automobilów ostatnich modeli z 1921 r., na których uczymy po polsku kierowania, jazdy i mechaniki.
Kurs trwa do 4-ch tygodni. Dostarczamy posady. Uczcie się fachu, który połaca. Dla pracujących, szkoła otwarta w niedzielę.
Piszcie po katalog darmo do:
ARENA AUTO SCHOOL
151 West 54th Street, New York City

National Auto School

220 EAST 14th STREET
Blisko Trzeciej Avenue
Dajemy najtańsze kursa we własnym języku, uczące naprawy i jazdy na automobilach ostatniej konstrukcji. Gwarantujemy otrzymanie pozwolenia.
Klasy otwarte dziennie i wieczorem.
KOMPLETNY KURS $25.00.

SKOROWIDZ INTERESÓW POLSKICH W BROOKLYNIE

AKUSZERKI

JADWIGA KOWALSKA
Dyplomowana Akuszerka
158 Wythe Ave. 135 Wythe Ave.

APTEKI

Tel.: Greenpoint 1312.
EDWARD DUBIN
Wypełniam recepty szybko i dokładnie.
116 BERRY STREET

Tel. Greenpoint 4272, 3400, 0216
Nasze hasło: Najlepsza usługa.
A. TYLEWICZ
Recepty wypełniamy bardzo skrupulatnie, tanio. Na składzie lekarstwa patentowane i konfekcja różnego rodzaju.
1035 Manhattan Ave.
pom. Green i Freeman ulicą

ARCHITEKT

Tel.: Greenpoint 0873
F. J. Wasilkowski
ARCHITEKT
Wykonuje plany maszyn, tokarni, budynków.
Godziny biurowe: Poniedziałek i środa od godziny 6—9.30 wieczór
197 Bedford Ave.

AUTOMOBILE

THE EAGLE AUTO TOP CO.
Manufacturers of High Grade Victoria Tops and Truck Curtains.
KORPANTY i KURPIEWSKI właśc.
158 Roebling Street

GUS. OPIOŁA
Manufacturer of High Grade Automobile Tops, Slip Covers, Extension and Victoria Tops. Vehicle Trimming and Repairing.
247 North 10th St.

BIURA REALNOŚCIOWE

Telefon: Greenpoint 4548.
Sprzedajemy domy, loty, farmy. Asekuracje wszelkiego rodzaju. — NOTARJUSZ PUBLICZNY
Sprawy hipoteczne.
Schegaus & Shedlow
170 Grand Street

DRUKARNIE

The Eagle Press
Wykonujemy wszelkie roboty drukarskie. — Programy naszą specjalnością
WŁAD. KOWALSKI,
187 Berry Street
Otwarte wieczorami

SKŁADY SPOŻYWCZE

MICHAŁ ADAMCZYK
54 Grand Street

Tel.: South 6585.
ANTONI J. DZIWANOWSKI
Pierwszorzędny skład groseryjny. Wiktuały zamówione telefonicznie, dostawiam do mieszkania bez dopłaty. — Towar świeży — ceny niskie.
718 — 5th Ave.

STANISŁAW GONDEK
100 Berry Street

JAN GORZELANY
154 Noman Ave.

JÓZEF KACZOROWSKI
175 Eagle Street

M. Mietkowski i Ed. Wysocki
252 Wythe Ave.

KAZIMIERZ NOSEK
86 N. 5th Street

JAN PELC
154 Eagle Street

WIKTOR WAWRZYCKI
286 Java Street

WILLIAM HOCIAK
321 Oakland St.

ANTONI LELENTAL
171 Greenpoint Ave.

MARCIN TYBURCZY
59 N. 7th Street.

WINCENTY STACHELSKI
66 N. 6th Street

STAN. GĄSIOROWSKI
154 N. 9th Street

KUPIEC WSZYSTKO WIEDZĄCY

Wielka wada, do której przyznaje się w trakcie rozmowy całkiem mimowolnie wielu naszych kupców, uwidacznia się w następującym zdaniu:

„Interes swój znam na wylot i nikt mnie nie może cośkolwiek nauczyć."

Niezliczone przykłady udowadniają niezbitą prawdę, że właśnie wszystko wiedzące osoby spotykają się najczęściej z rychłem niepowodzeniem w zawodzie, w jakim pracują, dzięki swej zarozumiałości. Gdy napotkasz kiedykolwiek osobę, która nie życzy sobie, aby jej na cośkolwiek zwracano uwagę, osobę, która na każdą podaną myśl, daje natychmiast w odpowiedzi swoją własną, wielokrotnie bez najmniejszego namysłu, która zrozumieć absolutnie nie chce korzyści wypływającej dla niej z wymiany swych myśli z innymi, odrzucając przez to wszelkie zamiary, zdążające do zawiązania koleżeństwa byznesowego, naówczas od człowieka takiego strońcie; jest on nieprzyjacielem samego siebie.

Gdy jednak przeciwnie natrafisz na kupca stawiającego pytania, skłonnego do rozmowy z innymi kupcami na temat interesu, zdającego sobie sprawę z faktu, iż wiele jest rzeczy, których nie rozumie, a świadomość których wyjść mu może na korzyść, naówczas z osobą tą warto się bliżej zaznajomić i wspólnie nad polepszeniem swej doli kupieckiej pracować.

A teraz. — Niektórzy z naszych groserników omawiając zdolności swych kolegów, wyrażają się często o nich w tych słowach: „Toć to szewc nie kupiec; dwa przez dwa nie może pomnożyć, a pcha się do interesu". Dla kolegów swych mają tylko słowa pełne wzgardy.

Nie tędy droga, panowie kupcy. Jeżeli jesteście na punkcie interesu więcej od innych uświadomieni obowiązkiem Waszym jest dzielić się swą świadomością z innymi. Dopiero wówczas nasze kulejące kupiectwo zdrowo się może rozwijać. Kupiectwo amerykańskie dlatego tak bardzo jest rozwinięte, ponieważ kupcy różnych branży zorganizowali się w silne stowarzyszenia. Schodzą się oni na posiedzenia regularne, na których omawiają sposoby wzrostu, poprawy swych interesów. Tę poprawę stosunków mając na celu „Nowy Świat" zabrał się również do zorganizowania naszych kupców. Na pierwszym planie jest zorganizowanie kupców spożywczych, których w Brooklynie jest z górą 200, a którzy najbliżej stoją konsumenta.

Pierwsze posiedzenie kupców zwołane będzie już w najbliższej przyszłości.

AFORYZMY KUPIECKIE

Bądź tak samo oszczędny w naznaczeniu sobie pensji, jak nim jesteś w naznaczeniu pensji współpracownikom, a wtedy ci współpracownicy twoi nie będą nigdy zbyt źle wynagradzani.

* * *

Gdy nie było już wywiadowczych, to trzebaby powrócić do pierwotnego handlu zamiennego.

* * *

Korespondencję załatwiaj natychmiast, choćbyś bowiem na razie nie odniósł żadnych korzyści, to jednak klijentela nie zapomni, że umiesz być grzecznym.

* * *

Kto się omyli w kalkulacji, ten nie może się upominać u klijenta o dopłatę.

STANISŁAW BAGIŃSKI
192 Driggs Ave.

FR. MALDRZYKOWSKI
173 Meeker Ave.

KONFEKCJE

STEFAN BRZUSTOWICZ
Wybór cygar, papierosów, kufrów i walizek. Przybory balwierskie i dewocyjne.
636 — 3rd Ave.

TOMASZ DEPTUCH
Papierosy i cygary, lody, brzytwy, zegarki, zabawki. Wiele innych artykułów.
97 GRAND STREET

J. S. JÓZEFOWICZ
Cukiernia i przybory piśmienne. Papierosy, cygary, tytuń. Przybory do fonografów i reperacja.
730 — 4th AVE.

KWIACIARNIE

Tel.: Greenpoint 4797
Władysław Bieżyński
Świeże żywe kwiaty na wszelkie okazje. Ślubne bukiety — Wieńce pogrzebowe. Dekoracje palmowe.
DWA SKŁADY
986 Manhattan Ave.
155 Metropolitan Ave.

JUBILERZY

RASHKINIS & VOKIETAITIS
Djamenty, zegarki, różne klejnoty. Reperacja zegarków specjalnością.
141 GRAND STREET

SKLEPY BŁAWATNE

Andrzej Blejwas
Największy sklep w okolicy. Ceny niższe niż gdzieindziej. Towar wyśmienity.
645 — 3rd Ave.

SKŁADY GALANTERYJNE

STANISŁAW PAUZA
Doborowy wybór artykułów galanteryjnych. — Płaszcze deszczowe gotowe i na zamówienie.
131 Grand Street

KRAWCY

Wykonuję ubrania na zamówienie. Reperacje, czyszczenie i farbowanie.
A. MALCZYNSKI
297 Bedford Ave.

Ku uwadze panów krawców!
Wykonuję kostumerskie spodnie od $2.50 i wyżej. — Robota gwarantowana, uszyta na czas.
Szyję też spodnie dla publiczności.
J. OSIKA
181 Maujer Street
pom. Graham i Humboldt

K. Drzazgowski
Szycie ubrań na zamówienie
moją specjalnością. — Najnowszy krój. Czyszczenie, farbowanie, prasowanie i reperacja odzieży. Ceny umiarkowane.
254 Driggs Ave.

F. KWIATKOWSKI
Prowadzi pierwszorzędny krawiecki zakład. Szyje ubranie starannie i tanio. Przyjmuje reperacje.
157 Driggs Ave.

JAN LIMINOWICZ
Wykonuje wszelkie roboty w zakres krawiectwa wchodzące, dobrze i tanio.
51 BROOME STREET
Tuż przy polskim kościele.

STANISŁAW KUPIEC
Czyszczenie i farbowanie, prasowanie i reperacje męskich i żeńskich ubrań po najniższych cenach.
66 Driggs Ave.

MARCIN WAPNOWSKI
Wykonuje ubrania na zamówienie. Uskutecznia wszelkie krawieckie prace.
697 BERRY STREET

SKŁADY OBUWIA

POLSKA
Spółka Białego Orła
„Cudze chwalicie, — swego nie znacie"
Nasze hasło:
Towar jaknajlepszy, ceny jaknajtańsze, grzeczna usługa
977 Manhattan Ave.

WYROBY KOSZYKARSKIE

L. LIPIŃSKI
Fabryka wyrobów plecionych wykwintnej roboty. Sprzedaż hurtowna i detaliczna. — Piszcie po ceny lub odwiedźcie nas osobiście
506 Graham Ave.

MALARZE

Tel.: Greenpoint 2478
J. TOPOLEWSKI I SYN
MALARZE i DEKORATORZY
187 Eagle Street

HURTOWNIE

TEL. GREENPOINT 6440.
Jedyny hurtowny skład wszelkich patentowanych lekarstw, cygarów, kawy i herbaty. — Filja lekrstw Jana Nowaka z Chicago — Katalogi, zamówienia wysyłam po całej Ameryce.
Feliks Rybak
202—204 Green Street

ORKIESTRY

Tel.: Greenpoint 4852
JAN MRÓZ, Kapelmistrz
Dostarczam muzykę na wszelkie okazje
38 OAKLAND STREET

SKŁADY MUZYCZNE

SKŁAD GRAMOFONÓW
najlepszych gatunków — Wybór najnowszych starokrajskich rekordów. — Artykuły religijne.
JAN PSZCZOŁA
172 Wythe Ave.

Fran. Szwarczewski
Polskie i angielskie rekordy.
Rekordy krajowe.
Gramofony sprzedaję za gotówkę lub na spłaty tygodniowe.
211 Driggs Ave.

JÓZEF TOMASZEWSKI
Doskonały wybór polskich rekordów, oraz rolek do pianoli. Gramofony różnych typów sprzedaje na małe miesięczne spłaty. Fortepjany
142 Driggs Ave.

W. WILKANOWSKI
Pierwszorzędny fabrykant skrzypiec ręcznej roboty.
Sprzedaje hurtownie i detalicznie.
68 Nassau Ave.

HURTOWNE WYROBY MIĘSNE

Tel. Stagg 3086.
ŁUCJAN HORNOWSKI
Wyrób wędlin i kiełbas rozmaitych gatunków, jak również zawsze świeża „Jersey" wieprzowina.
Sprzedaż hurtowna i detaliczna.
340 Grand Street

KRAKÓW PROVISION CO.
FABRYKA DOBOROWYCH WĘDLIN
728 Driggs Ave.

Tel.: Greenpoint 4846.
MATEUSZ SZCZOTKOWSKI
fabrykant doborowych kiełbas i prowizji
149-151 North 8th Street

Tel.: Greenp. 4622.
A. WÓJCICKI
Zawsze świeży wybór towaru
Sprzedaż hurtowna i detaliczna.
162 DRIGGS AVE.

SKŁADY ŻELAZNE

X. GŁAZIK
PRZYBORY AUTOMOBILOWE
Najlepiej zaopatrzony sklep żelazny w okolicy
110 BERRY STREET

SKLEPY RZEŹNICZE

J. BOJARSKI
129 Dupont Street

J. W. GAJDEK
Wyroby mięsne wszelkiego rodzaju
100 Berry Street

F. OBSZLEGER
Świeży drób. — Wyrąb mięsa.
Wyrób doborowych wędlin.
South 5348. 778 Fourth Ave.

Tel. South 8746.
BOLESŁAW ORŁOWSKI
Mięso, drób, Prowizja. Zawsze świeże wyroby. Hurtownie i detalicznie.
712 — 3rd AVE.

K. RYNIEWICZ I M. KORPANTY
Wyrób wędlin — wyrąb mięsa.
276 Wythe Ave.

Tel. South 8194.
JAN KWIATKOWSKI
Pierwszorzędny skład rzeźnicy. Wyrób smacznych wędlin różnych gatunków na starokrajską modę.
605 — 3rd Ave.

ZAKŁADY POGRZEBOWE

Tel.: Jamaica 4737.
Łucja S. Desz
Dyplomowana balsamatorka i asystentka. Urządza pogrzeby od najskromniejszych do najwspanialszych po cenach umiarkowanych.
293 Sutphin Rd. Jamaica, N. J.

Tel. 0517 Greenpoint
Antoni Kwarciański
11 Newell Street

OKÓLNIK

Do Kół i Członków P. S. L. „Wyzwolenie" w Ameryce.

Szan. Obywatele i Obywatelki!

Ostatecznie mamy termin przyszłych wyborów w Polsce 5 listopada b. r. do Sejmu, 12-go do Senatu. W tym czasie polski Lud pracujący ma zdać egzamin ze swej dojrzałości politycznej, by przygotować sobie znośne bodaj warunki egzystencji krwią własną odkupionej Ojczyźnie. — Czy jesteśmy wszyscy należycie przygotowani do tak ważnej chwili? — Czy spełniliśmy to, co od nas wymaga obowiązek obywatelski. — Czas bardzo krótki, a tyle jeszcze pracy przygotowawczej przed nami.

My na wychodźtwie, wygnani niewolą naszej Ojczyzny, niestety nie możemy brać czynnego udziału w tej decydującej walce wstecznictwa z postępem, mającej rozstrzygnąć los ludu na szereg przyszłych lat, mamy natomiast inną drogę do wzięcia udziału w tej walce o budowę ludowładztwa i postępu, a to wielka ofiarność. — Nie pomogą tu wymówki jednostek, że już dość dali na tą sprawę, że nie mogą lub też nie mają. Musimy dać i to wszyscy bez wyjątku, na ile nas stać i to zaraz, jeżeli kiedyś chcemy wracać do kochanej naszej ojczyzny, naprawdę WOLNEJ i z równymi prawami dla wszystkich.

Reakcja w ostatnich czasach zebrała miljony od biednego ludu, po to tylko, by go na nowo zakuć w kajdany niewolnictwa. Czy mamy czekać na to co nam zgotuje reakcja? Chyba nie. — Jesteśmy już dość uświadomieni i wiemy co nas czeka, jeżeli sami nie staniemy do budowy tak ciężko okupionej krwią własną Ojczyzny.

Żarząd Główny P. S. L. „Wyzwolenie" w Warszawie, liczy bardzo wiele na naszą pomoc i błaga poprostu o datki na fundusz wyborczy tak pisząc między innemi:

„Do tej szalonej walki potrzebna jest gotówka. Jeżeli nasi Rodacy zechcą, w co nie wątpimy dla dobra demokratyzacji Polski zrobić, najwyższy czas po temu i jedyna sposobność — wielka ofiarność. Obywatele Rodacy! Tylko dwa miesiące dzieli nas od zwycięstwa lub klęski na długie lata. Nie będziemy wiele pisać. Dajcie pomoc pieniężną, gdyż innej dać nie jesteście w stanie. Z poderwaniem nawet własnego skromnego, ciężko zapracowanego funduszu zbierzcie na fundusz wyborczy co się da i natychmiast!"

Dla udogodnienia zebrania tego funduszu Zarząd Główny w Warszawie wydał cegiełki wyborcze wyłącznie dla Ameryki, nad któremi ma wyłączną kontrolę, a które służą zarazem jako pokwitowanie datku na ten fundusz.

Cegiełki te są wielkości pocztówki, bardzo pięknie ilustrowane i opiewające na: $1.00, $2.00, $5.00 i $10,00. Są do nabycia w biurze Zarządu Centralnego w Bostonie. Koła mogą nabywać dowolną ilość na żądanie, zawiadamiając równocześnie nasze biuro, kto jest za nie odpowiedzialny. Niektórym, już zgłoszonym Kołom, przysyłamy w załączeniu na kilkanaście dolarów cegiełek i prosimy zaraz po otrzymaniu donieść nam ile i w jakim stanie nadeszły, podpisując załączony kupon. Cegiełki na większą sumę powinny zakupić Koła z funduszu zapasowego, jeżeli mają, lub też urządzać w tym czasie zabawy, pikniki, bale i t. p., przeznaczając czysty dochód na kupno cegiełek wyborczych.

Cześć i pozdrowienie!

Zarząd Cen. P. S. L.
„Wyzwolenie" w Ameryce
43 Stillman St., Boston, Mass.

Poradnik dla Wynalazcy
Jest to polska książeczka, dająca informacje „CO TO JEST WYNALAZEK", co to patent i jak można uzyskać patent i wiele innych wartościowych informacji. — Piszcie po nią, a zostanie ona Wam Darmo wysłana.
Marcin Labiner, Adwokat Patentowy
3 Park Row, (N 8) New York

Tel. Market 0462
INTERNATIONAL REAL ESTATE
(Biuro Realności)
81 Jones Street Newark N. J.
Załatwiamy sprawy notarjalne, sądowe, i t. d. — Służymy w zakupnie i sprzedaży realności. — Możecie być pewni rezultatów w jakichkolwiek sprawach sądowych.
SEDELIA SWEENEY i JAN B. MIELNIK
Biuro otwarte co dzień do godziny 10-ej wieczorem

Z Brooklyna, N. Y.

Członkowie tow. śpiewu „Symfonja", skupiającego się w dzielnicy Greenpoint, schodzą się na częste próby, przygotowują się do oddania pięknej sztuki na tle życia warszawskiego pod tytułem „Stare Miasto". Sztuka ta odegraną będzie w Domu Narodowym, w niedzielę dnia 15-go października. Początek o godzinie 6 wieczorem. Po przedstawieniu bal.

* * *

Jutro, t. j. w niedzielę odbędzie się w szkole wakacyjnej s. Krzyża w South Brooklynie, którą prowadzi ks. Trzepierczyński popis dzieci szkolnych. Początek o godzinie 5 po południu. Wstęp 25 centów. Szkoła mieści się pn. 161 — 15 ulica.

Joseph Lauria, pn. 6513—14th Ave., aresztowany wczoraj został i postawiony przed sędziego Folwell'a za napaść na swoją teściową, pani Mary Sopoffę, którą bił po głowie trzonem siekiery powodując prawdopodobnie złamanie czaszki. Sędzia nałożył nań kaucję w wysokości $2000.

SOUTH BROOKLYN

W niedzielę, dnia 10 września odbędzie się w szkole św. Krzyża pn. 161 — 15 ulica w South Brooklynie popis dzieci, uczęszczających do szkoły wakacyjnej, prowadzonej przez księdza Trzepierczyńskiego. Program bardzo urozmaicony. Rodzice dziatwy winni się na ów popis zejść w komplecie, aby osobiście sprawdzić, jakie poczyniła ona postępy.

Nauka języka polskiego w szkole św. Krzyża, 159—15 ul. w South Brooklynie, N. Y. odbywa się we wtorki, środy i czwartki od godziny 8:30 rano do 12-ej w południe. Nauki udziela ks. W. Trzepierczyński.

Wielki skład Ubrań gotowych i na zamówienia
BR. C. & A. GOLDSTEIN
męskiej w najlepszym gatunku. Wszelkie części garderoby

Piękne zarzutki i ubrania wiosenne po bajecznie tanich cenach
1138 Manhattan Ave.
róg Box St., GREENPOINT
Tel. Greenpoint 0567

Tel.: Greenpoint 5715.
Dr. Ludwik Grycz
126 Eckford St., Brooklyn.
Godziny przyjęć:
1—2 i 6—8 po południu.
w niedzielę 1—3 tylko.

Telefon 4517 Greenpoint.
DR. JÓZEF GLAMKOWSKI
203 BEDFORD AVE.
blisko North 6-ej ulicy, Brooklyn, N. Y.
Ofisowe godziny:
Od 1 do 2 po południu; od 6 do 8 wieczorem. W niedzielę od 10 do 12 przed południem

Telefon: South 995.
St. M. Lewandowski, M. D.
Specjalista Chirurgji
GODZINY:
8—9 rano,
1—2 po poł.
6—8 wieczorem.
707 Fourth Avenue, blisko 23-ciej ulicy, BROOKLYN, N. Y.

Tel.: 0499 South
DR. A. W. RUSIN
CHOROBY KOBIECE I CHIRURGJA.
206—17th Street, Brooklyn, N. Y.
Godziny urzędowe:
od 11 do 1 po południu i od 7 do 8 wieczór. W niedzielę tylko na zamówienie.

Tel.: Williamsburgh 4272.
DR. S. REINHARD
CHOROBY OCZU, USZÓW I GARDŁA
Dobiera okulary.
GODZINY: — Rano od 1-ej — od 6—8 po południu. W niedzielę: 9—11 rano.
461 BEDFORD AVE.
róg Division ul. Brooklyn, N. Y.
Mówię po polsku.

Telefon Greenpoint 2279.
Dr. Marion R. Siudziński
GODZINY OFISOWE
1—2 po poł. i 6—8 wiecz.
Oprócz wieczorów w niedzielę.
173 Metropolitan Avenue, pom. Bedford Ave. i Berry St, BROOKLYN, N. Y.

Dr. Franciszek W. Wiński
Dwa biura w Brooklynie
568 Leonard St. blisko Nassau Ave. — 116 North 9 St. blisko Berry St.
Godziny:
1—2 po poł. — 9—10 z rana
6—8 wieczór — 6 8—9 wieczór
Tel Greenpoint 3735 i Greenpoint 2403.

CIERPIĄCY
NA SŁABY WZROK LUB BÓL GŁOWY
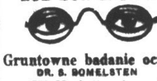
Gruntowne badanie oczu
DR. S. SOMELSTEN
753 Manhattan Ave.
naprzeciwko poczty
GREENPOINT, w Brooklynie

Tel.: Greenpoint 4086.

Jeżeli dokucza Wam ból głowy albo oczu, poradźcie się specjalisty chorób oczu u
MEDOFF OPTICAL CO.
830 MANHATTAN AVE.
Naprzeciw Greenpoint Teatru.

Phone Greenpoint 5312.
DR. ANTONI PETRIKO
DENTYSTA - CHIRURG
229 BEDFORD AVENUE
cor. North 4th St.
Williamsburgh

Tel. Prospect 3693.
DR. A. L. CRAMER
DENTYSTA
20 lat praktyki szpitalnej
Wyjmowanie zębów specjalnością.
50 Lafayette Ave.
1 blok od stacji Atlantic Av., Brooklyn.
Mówię po polsku.

JESIEŃ
Jest porą roku, w której każdy zaopatruje się w wygodne, trwałe obuwie, mające przetrwać całą zimę.
POTRZEBY WASZE ZASPOKOI W ZUPEŁNOŚCI
POLSKA AKCYJNA SPÓŁKA OBUWIA „BIAŁEGO ORŁA"
977 MANHATTAN AVE., GREENPOINT

POLSKI ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
Największa Galerja w okolicy. — Pierwszorzędna robota. Fotografje w kolorach. Ceny najprzystępniejsze. Wesela i grupy naszą specjalnością. — Zdjęcia za dnia i wieczorem.
M. LIAUKOWICZ
308 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.
pomiędzy Bedford Ave. i South First St.

Tel.: South 8239.
Z. A. Beck, Kontraktor Ciesielski i Budowlany
Ciesielska budynkowa robota i reperacja. Roboty cementowe i murarskie. Zakładam letnie siatki i zimowe okna do domów. Zakładam okna do ganków. — Wszelkiego rodzaju dachy i reperacje tychże.
29½ — 9th Ave. So. Brooklyn, N. Y.

Elektryczne wachlarze do nabycia po zniżonej cenie
A. CISEK
KONTRAKTOR ELEKTRYCZNY
568 Manhattan Ave. Brooklyn, N. Y.
Tel.: Greenpoint 6356.

P. YOLLES:

Szukanie przyczyn

Gdzieś na dalekim wschodzie, obecnie toczy się wojna krwawa pomiędzy grekami a turkami. Zbrojne szyki nacjonalistów tureckich mordują zbrojne szyki greków, a krew leje się strumieniami. Znów rozlega się jęk rannych, płacz wdów i sierot, zniszczenie i śmierć i tryumf i chichot szatana.

W Paryżu i w Londynie dyplomaci zacierają ręce i cieszą się. Siedzą jakby w łożach na placu wyścigowym i lornetkami śledzą bieg wypadków.

10,000 turków poległo!

Hurra! **Anglja** zwyciężyła.

W Paryżu smutek.

Po chwili atoli nadchodzi wiadomość lepsza...

Turcy odnieśli świetne zwycięstwo, przełamali front grecki; 5,000 greków poległo, 12,000 rannych, 30,000 zabrano do niewoli, trzy miasta spalono, 19 wsi zniszczono!

W **Paryżu** entuzjam.

Hurra! **Francja** zadała cios śmiertelny **Anglji. Marsyljankę** gra muzyka, w parlamencie francuskim panuje nastrój jak w r. 1914, gdy trąbki wojenne wesoło trąbiły.

Czytelnicy zapewne zdziwieni są brakiem logiki w zestawieniu powyższych wiadomości.

Jakto? Turcy pobili greków, a **Francja zwyciężyła?** Grecy zabili kilka tysięcy turków — z tego zwycięstwo **Anglji?** Ale tak w istocie jest. Obecnie toczy się wojna między Anglją a Francją. Wojna krwawa. — Turcy i grecy są tylko pionkami dyplomatów paryskich i londyńskich.

* * *

Daleko od prawdy jest ten, kto przyczynę szuka w miejscu skutku. Musimy zawsze oddalać się od faktów i przyczyn szukać gdzieś za kulisami — daleko. Wszak nie dziwimy się, gdy lekarz **na ból głowy** zapisuje środek na przeczyszczenie **żołądka. Reumatyzm w nogach** leczą przez wyrywanie **zębów.** Gdy krew zanieczyści się w **palcu, pod pachą** nabrzmiewają gruczoły i tworzą bolączkę. Gdy w Kanadzie powstaje wiatr, w New Yorku deszcz pada, gdy w elektrowni w Bronx coś się zepsuje, pociąg w Brooklynie natychmiast się zatrzyma.

Często przyczyny ukryte są i niewyraźne. Nie zdajemy sobie sprawy z tego co robimy, co odczuwamy.

Nienawidzimy kogoś, nie zdając sobie sprawy dlaczego to robimy. Często kochamy kogoś, — a na pytanie dlaczego i co **właściwie** w tym człowieku kochamy — odpowiedzi nie znajdujemy. — Często smutek lub radość ogarnia duszę, a nie wiemy co jest powodem tych uczuć.

Lekarz nie zadawala się badaniem stanu choroby, lecz bada **ukrytą** przyczynę tego stanu. Historyk nie notuje faktów **tak,** jak się przedstawiają, lecz szuka przyczyn w dziejach politycznych i społecznych.

W życiu codziennem częściej jeszcze spotykamy ukryte, dalekie i nieświadome przyczyny naszych czynów, uczuć i myśli. Tłumaczymy fałszywie zjawiska, błądzimy i kłamiemy zupełnie nieświadomie.

W świetle cyfr

70

lat żyjący człowiek śpi przez

23

lata i 4 miesiące, pracuje przez

19

lat i 8 miesięcy, spędza w kościele i na odpoczynek

10

lat i 2 miesiące, je i pije przez

6

lat i 10 miesięcy, podróżuje

6

lat, choruje

4

lata, ubiera się

2

lata.

Słowniczek

Kaligraf — pięknie piszący.
Konkordować — porównywać, sprawdzać.
Mustra — ćwiczenie żołnierzy w obrotach wojskowych.
Porter — czarne gęste piwo angielskie.
Skoncentrowany —ześrodkowany, skupiony.
Szyszak — hełm.
Wiolinista — skrzypek.

Luźne kartki

KWIAT PUSTYNI

Europejskie miasto w Mongolji

Podróżni udający się z prowincji Kansu do Pekinu opowiadają, że ku swojemu wielkiemu zdziwieniu na rozległej przestrzeni mongolskiej napotkali szmat urodzajnego kraju.

Wstąpiwszy w okolicy Żółtej rzeki na terytorjum mongolskie, ujrzeli miasto, leżące na urodzajnej równinie i mające wygląd europejski.

Wszedłszy do miasta, przekonali się, że to osada, założona przez pewnego belgijczyka. Nikt nie wie, jakie było jego dawniejsze nazwisko, wszyscy znają go tylko pod nazwiskiem chińskiem Min-Yu-Ching. Przed kilkunastu laty, belgijczyk ten, zakupiwszy teren, wydał odezwę do chińczyków, by się tam osiedlili. — Chętnie spieszącym do nowej osady dawał nauki racjonalnej uprawy ziemi i nawadniania roli. Liczba osiedleńców wzrastała i dziś kolonja ta liczy 2,500 rodzin, z czego 4 belgijskie, 4 francuskie, 8 holenderskich i 2 angielskie. Całe to terytorjum, leżące na pustyni, podzielone jest na dzielnice i sekcje. Każda sekcja posiada swoją kaplicę. Zarząd dzielnic jest obieralny. Osada nie znosi najmniejszego mieszania się urzędników mongolskich lub chińskich. Kosztowało to nietylko dużo pieniędzy, ale nie obeszło się bez przelewu krwi. Wedle zgodnego orzeczenia podróżnych osada jest doskonale zorganizowana i posiada policję utrzymującą porządek i spokój. Kobiety i mężczyźni są bardzo pracowici, a każda rodzina posiada dwa lub trzy woły, kucyki, osły i trzody baranów od 300 do 500 sztuk. Początkowo, szybko w tym miejscu płynąca woda przeszkadzała racjonalnemu nawadnianiu. Założona przez osadników sieć rowów. zaopatruje teraz w wodę wszystkie rolnicze urządzenia równiny. Chińczycy przezwali tę osadę „Kwiatem Pustyni".

Myśli

Tysiące abonentów i czytelników wrogiej prasy należą przeważnie do pracującego ludu, a właśnie oni są tymi, którzy prasie, przeznaczonej ku ich uciemiężeniu, dają tę olbrzymią potęgę, jaką ona rozporządza. Robotnik, który zamiast pisma robotniczego prenumeruje organ wrogów robotników, popełnia duchowe samobójstwo, zbrodnię na własnych braciach, zdradę swojej klasy. Prasa jest dziś najskuteczniejszym środkiem uciemiężenia. Opanujmy ten czynnik, a prasa stanie się najskuteczniejszym środkiem wyzwolenia.

Wilhelm Liebnecht.

Ślizkie są obcych wyżebrane łaski.

Fr. Wężyk (Gliński).

Kronika miejscowa

Dzisiaj — Radosława.

Dzisiaj — pogoda

KURS PIENIĘŻNY

Za jednego dolara płacono 7700 marek polskich.

RUCH OKRĘTÓW

Przybędą do New Yorku:

Sobota: — Orduna z Hamburga, Niedziela: — Zeeland z Antwerpji, Adriatic z Southampton, Oscar z Kopenhagi.

Odpłyną z New Yorku:

Sobota: — La Savoie do Havre, Finland do Antwerpji, Homeric do Southampton, Westerdjik do Roterdamu, Pres. Roosevelt do Bremen.

POŻAR W POBLIŻU SZPITALA

W pobliżu Bellevue Hospital, w domu pn. 447 przy Pierwszej Ave. wybuchł wczoraj pożar który wywołał poważne zaniepokojenie u 1,250 chorych, przebywających w szpitalu. Dom w którym pożar wybuchł, służył jako magazyn dekoracji i kostjumów fabryki filmów. Wskutek zajęcia się kurtyny powstał gęsty dym którego kłęby przedostały się do sal szpitalnych. Jedynie dzięki lekarzom i pielęgniarkom udało się zapobiedz panice.

W budynku pn. 163 przy William ul. wybuchł pożar który wyrządził szkodę na 20,000 dol. W budynku tym mieścił się skład wyrobów chemicznych które wskutek zajęcia się powodowały powstanie gęstego ostrego dymu jakoteż lekkich eksplozji. Podczas akcji ratunkowej strażacy byli ciągle w niebezpieczeństwie.

OFIARY SAMOCHODÓW

Janina Tolak, 409 przy 46 ulicy, została zabita przez samochód na 51 ulicy w pobliżu Pierwszej Ave. Harry Reimer, który powoził samochodem, aresztowany został i oskarżony o zabójstwo.

W Roosevelt Hospital zmarła wskutek ran otrzymanych podczas wypadku samochodowego nierozpoznana dotychczas 50 letnia kobieta która na 51 ulicy przejechana została przez samochód.

ZA KULISAMI

W Bellevue Hospital znajduje się 19 letnia — (powiada) aktorka filmowa (powiada) Vera Maynard (powiada). Policja, która zajmuje się śledztwem zawikłanej sprawy, wątpi czy Vera liczy 19 lat, czy jest aktorką, wie atoli, że nie nazywa się Vera Maynard, gdyż znaną jest policji jako Vera Commondo a w niedzielę i święta nazywała się Eileen Richmond. Wieloimienna bohaterka pozostawiła w hotelu St. Paul (60 ul. i Columbus Ave.) dwie paczki listów pośmiertnych i niezapłacony rachunek $18 i udała się na przejażdżkę samochodową z dwoma panami. Podczas podróży zachorowała. Panowie odwieźli ją do szpitala gdzie stwierdzono iż zażyła truciznę.

Cała historja panny Very pozostawia dużo do myślenia. Myśleniem zajmuje się policja która przedewszystkiem stara się zidentyfikować tjaemniczą, 19 letnią — Verę.

DZIWNY WYPADEK

W Lincoln Hospital obecnie znajduje się 5 dzieci od 2 do 8 lat starych, które ciężko zachorowały po zjedzeniu orzeszków znalezionych w Sigel Park przy Mott Ave. i 158 ulicy.

Dzieci, przeważnie pochodzenia włoskiego, znalazły tam orzechy i podzieliwszy się po bratersku zjadły je natychmiast. Po dwu godzinach ciężko zachorowały, posiniały i wiły się w kurczach. W szpitalu stwierdzono iż stan trzech chłopców jest bardzo poważny. Policja zajęła się tym dziwnym wypadkiem.

KOLIZJA

Na Madison Ave. i 116 ulicy zderzyły się dwa wozy tramwajowe Lexington Ave. i 116 St. Crosstown wskutek bliskości szyn. Wszystkie szyby obu wozów wyleciały z łoskotem a kawałki szkła lekko raniły 12 osób którym pierwszy opatrunek nałożono w pobliskiej aptece.

Joseph Morrison, 65, autor dramatów kinematograficznych i aktor filmowy, były kapitan armji i działacz społeczny — skazany został na 30 dni więzienia za kradzież flaszeczki perfum wartości $1.20 w aptece przy 42 ulicy.

Literatura

KIEDYŚ

Jadąc pośród zielonych i pachnących pól
W wygodnym przedziale,
Myślałem o zmianie naszych dziwnych ról,
Nie dziwiąc się wcale.

Dawniej dawałem jej róże purpurowe (mój miłości zew),
Całując wzamian zimne usta krwawe.

Dzisiaj powracam z zorzą czerwoną jak krew,
I żegna mnie spojrzenie długie, drogie, łzawe.

I może będzie dobrze. Kiedyś w słonecznej przyszłości.
I pić będziemy w dużych srebrnych czarach
Wino na zdrowie naszej przedziwnej miłości.
Powiem: miał rację przyjaciel w złotych okularach.

W. Zyndram-Kościałkowski.

Dzieje Ojczyste

ZYGMUNT I. STARY (1506—1548)

Zygmunt I objął tron w nadzwyczaj trudnych warunkach, w chwili największego nacierania wszystkich sąsiadów, przy braku stałego wojska i skrępowania króla przez swobody szlacheckie.

Zaraz po objęciu rządów, wojewoda litewski Gliński, zamierzając zdobyć dla siebie Ruś, podniósł bunt i udał się o pomoc do cara Wasyla Moskiewskiego. Car Wasyl, a właściwie Gliński rozpoczął wojnę, ale bez powodzenia. W pięć lat potem, Wasyl drugi raz wysłał wojska, które przy pomocy niemieckich inżynierów i artylerji zdobyły Smoleńsk. Wojna z Moskwą ciągnęła się do r. 1522, i mimo kilkakrotnych zwycięstw, Smoleńska nie zdołano odebrać. Gliński zamieszkał na dworze carów, a nawet spokrewnił się z nimi, kiedy jednak i tych chciał zdradzić, skończył życie w więzieniu, gdzie mu oczy wyłupiono. Zamierzał przez pychę dużo, a skończył marnie.

RZECZY WESOŁE

ONGI A DZIŚ

Adam siedząc w raju smutny,
Chcąc uroczą mieć dziewoję
Za małżonkę, oddał na to
Jedno dolne żebro swoje.

Dziś niejeden Adam za to
Syty żony i kłopotów,
Byle żonę ktoś mu zabrał
Cztery żebra oddać gotów.

ROMANS O MYDLE

W dawnych czasach bogacze i szlachta, odświeżali się kąpielami — w skład których wchodziło mydło z oleju z rzadkich esencji i zapachów.

Kąpiel w tych czasach należała do luksusu. Wielkie bankiety rzymskie były dawane w wspaniałych łazienkach otoczonych marmurowemi ławami wokoło basenów wody. Niewolnicy nacierali gości olejami, masażowali, okręcali w materje, wsadzali do lektyk, którem bogacze udawali się na zabawy.

Królowa Egiptu używała oleje z palm i oliwek ażeby być piękną i zwabiać kochanków.

I dziś po całych wiekach doświadczenia, te same oleje są używane w znanem mydle Palmolive.

Kąpiel nie jest już więcej luksusem. Jest przyjemnością i korzyścią dla miljonów ludzi na całym świecie. Kąpiel w wannie napełnionej wodą oczyszcza skórę i rozpuszcza mydło, które pomaga w myciu skóry.

W całym kraju zielony kawałek Palmolive mydła jest na lepszych usługach, aniżeli czysty olej z palm albo oliwek, jak był używany przez królowę piękności. — Daje to mydło jednakowoż te same dobrodziejstwa, czyszcząc, odświeżając skórę, która robi się miękką. Każdy może skorzystać z kąpieli i dobrego mydła Palmolive. We wszystkich wiekach nie wynaleziono lepszego preparatu na wyrób mydła jak olej z palm i oliwek.

Jeżeli chodzi o zakupna czystego gojącego oleju dla ciała, jest całkiem bezpiecznie zakupić mydło Palmolive, które zadowoli każdego swoją ceną dostępną dla wszystkich.

Baczność Polacy!
KRYMINALNE BIURO DETEKTYWSKIE
Jeżeli Was kto okradł, oszukał lub skrzywdził, jeżeli macie nieporozumienia w małżeństwie, zgłoście się do
William Lazarek
133 Second Avenue
· POLSKI DETEKTYW
który załatwia sprawy po całych Stanach Zjednoczonych, i w Kanadzie.

Drobne Ogłoszenia

Praca dla Kobiet

PRASOWACZEK OPERATOREK I SKŁADACZY
do husteczek potrzeba; stała robota; dobra zapłata.
Twinem, 1337 Gates Ave. Brooklyn, N. J. (13m)

POTRZEBA dziewczyny piszącej biegle na maszynie. 224 East 57th St. N. Y. C. (9f)

POTRZEBA DZIEWCZYN
Do nalepiania, doświadczone i niedoświadczone mogą się zgłaszać:
AMERICAN DRUGGIST SYNDICATE
Borden & Van Alst Aves.
Long Island City (14f)

Praca dla Mężczyzn

POTRZEBA doświadczonego stróża żonatego. Zgłosić się: 334 Broom St. A. Herscovitz, New York City. (10m)

MĘŻCZYZN POTRZEBA. Rzetelnych i ambitnych mężczyzn, którzy znają język angielski do zajęcia ważnych posad w obcokrajowym oddziale. Doświadczenie nie wymagane, ale aplikanci muszą się zgłosić dobrze rekomendowani. Jest to znakomita sposobność polepszenia swego bytu. Zgłosić się osobiście do Pana Schweitzer, od 10 rano do 4 po południu; 14 piętro 152 W. 42nd St. wieczorami 6 do 8, do Pana Haegler. (15m)

POTRZEBA doświadczonego kucharza. Zgłosić się po 9 rano. S. Stein, 2617 — 8th Ave. New York City. (9m)

ROBOTNIKÓW
potrzeba do roboty na dzień i w nocy
STAŁA PRACA
Zgłosić się przed 7 rano i pomiędzy 5:30 i 6 po południu.
National Sugar Refining Co. Yonkers, N. Y.
Wziąć kolej do Van Courtlandt parku z tamtąd Yonkers tramwaj do Getty Square. (21m)

POTRZEBA robotników. Zgłosić się 494 Dumont Ave. Brooklyn. (9m)

POTRZEBA pierwszych i drugich lasters do bucików; stała praca; dobra zapłata; również damskich "fine turns". Schoen Bros. 124 Atlantic Ave. Brooklyn, N. Y. (9m)

SILNYCH MĘŻCZYZN
do roboty przy piecach i przy robocie na sztukę; stała robota; dobra zapłata. Mutual Chemical Co., 201 West Side Ave. Jersey City N. J. (10m)

KTO CHCE najlepiej kupić **KTO CHCE** najprędzej sprzedać
Dom, farmę, lotę interes, sklep itd.?
GAWLIŃSKI & COMPANY
Kupno i sprzedaż realności. Kontrakty kupna i sprzedaży
426 EAST 16th STREET, NEW YORK CITY

ROBOTNIKÓW. Zgłoszenia Butterworth Judson Corp. o 8-ej rano. Pytać do pana Bart. Plant D. Doremus Ave. Newark Transfer, Newark N. J. (12m)

POTRZEBA prasowaczy do lalek, dobra zapłata; stała robota; American Character Doll Co., 67 Spring St. New York City. (9m)

Do Sprzedania

POTRZEBA 25 WIĘCEJ FAMILJI KTÓRZY CHCĄ MIEĆ SWOJE WŁASNE DOMY
½ akra ziemi $450 (10 miastowych lot) $50 gotówką, $10 miesięcznie
Budujemy 4, 5 i 6 pokojowe domy na łatwe miesięczne spłaty, tak niskie jak czynsz.
Zgłosić się listownie lub osobiście po bliższe informacje:
OWNER, 206 BROADWAY róg Fulton St.
Room 311 (15s)

3 familijny murowany; 14 pokoi; 3 wanny. Cena $9000; wpłaty $3000.
3 familijny murowany 20 pokoi; 3 wanny. Swiatło elektryczne. Cena $12,500; wpłaty $3000.
6 familijny murowany 30 pokoi; 6 wanien. Cena $14,000; wpłaty $4000.
8 familijny murowany; 40 pokoi. 8 wanien. Cena $16,500; wpłaty $5000. Lota 28½x100.

SZTORE do wynajęcia. Dobre miejsce na Candy & Cigar Store, w samym centrum polonji. W niedzielę biuro zamknięte. Mayansh & Jurek. 660—3rd Ave., Brooklyn. (11s)

FARMA 145 akrów, sad, jezioro, las 13 pokojowy dom; inne budynki. 18 mlecznych krów; 1 byk; 2 konie; 500 kur; 17 świń; 10 gęsi; kaczki. 2 mile od dużego miasta; wszelka maszynerja farmerska. Cena $4500; gotówki $1500.

FARMA 90 akrów, sad, strumyk; las; 8 pokojowy dom, 5 innych budynków; 5 krów; 2 konie; 200 kur; 100 sągów drzewa, niedaleko od miasta; maszynerja farmerska. Cena $3000. gotówką $1000. Philip Lobor, 274 E. 4th St., New York City. (12s)

FARMA NA SPRZEDAŻ
Śliczna 400 akrowa owocowa farma blisko Lambertville, New Jersey, bardzo dobre budynki; 5000 drzew owocowych dużo drzewa, $20,000 rocznego dochodu. Cena dla prędkiego kupca $35000; część gotówką. Zgłosić się Walter Mullett, Room 401, 2 Rector St., New York City. (9s)

BALWIERNIA w Jersey City na sprzedaż, 3 krzesła; bardzo dobry interes. Cena $150; zarobek tygodniowy na dwie osoby $85. — 549 Henderson St. Jersey City, N. J. (10s)

GROSERNIA i restauracja na sprzeda w dobrej okolicy; wyrobiony interes z powodu wyjazdu do kraju. — 735 — 3 Ave. Brooklyn, N.Y. (10s)

MAŁE farmy od dwuch do 10 akrów z 6 pokojowem domem na sprzedaż bardzo tanio. Zgłosić się: Fair View Estates; 124 Jackson St. Hempstead, L.I.N.Y. (14s)

FARMA 100 akrów; 60 ornej ziemi; reszta las i pastwisko. Strumyk przepływa przez farmę. Trzy duże sady, dom 7 pokoi z werandą; wodociąg wszelkie zabudowania;, meble. para koni; 10 sztuk bydła; 150 kur; 5 świń. 3 wozy; 3 krowy; 3 pługi; kultywator; gas engine i inne narzędzia. — 1½ mili od stacji kolejowej. Do sprzedania z powodu choroby bardzo tanio dla prędkiego kupca. Cena $4600, gotówki $2600. Łatwe spłaty na 5 procent. Z. Swierczyński, 58 Van Winkle Ave. Jersey City, N. J. (9s)

DO SPRZEDANIA
2 familijny dom. Tax niepłatny przez 10 lat Wszystkie nowoczesne ulepszenia. Wood Haven, Richmond Hill Jamaica, L. I. Greenpoint i okolica 3 familijny dom na rogu i plac na garaż. Cena $9700. 16 familijny dom murowany. Stały rent $2800 rocznie; cena $19,000; gotówki $4,000. Niech Waszem hasłem będzie: „Swój do swego".
JOHN H. DICK, REAL ESTATE
10117-117th St. Richmond Hill, L. I.
Tel. Richmond Hill 8242

MEBLE z 3 pokoi do sprzedania, można zamieszkać. Zgłoszenia: 628 E. 11th St. New York City. Apt. 15. (17s)

NOWE MEBLE z 3 pokoi do sprzedania. Cena $350; można zamieszkać; rent $20. 437 East 5th St. New York City. No. drzwi 15. Zgłaszać się do 16 września. (9s)

GROSERNIA i delikatesen do sprzedania tanio w polskiej dzielnicy, z powodu innego interesu. 1 Broome St. róg Graham, Brooklyn, N.Y. (15s)

FARMY
10 akrowa farma w polskiej kolonji WHITEHOUSE NEW JERSEY
Dom 6 pokoi i piwnica; 5 innych zabudowań, najlepsza ziemia bez kamieni. Najlepsza farma dla hodowli kur i dla warzywa Cena tylko 2,900. $500 gotówki; reszta po $15 miesięcznie. Można więcej ziemi dostać z tą farmą.
Wybór innych farm, małych i dużych i ziemi farmerskiej przy małej wpłacie. Proszę się zgłosić pomiędzy 10 a 12 gotów do wyjazdu z żoną; lub pisz do:
L. J. KIERZNICKI
9 Church Street,
New York City

BACZNOŚĆ RODACY! Do sprzedania w dobrej dzielnicy w Greenpoint, Brooklyn i okolicy, pomiędzy Polonją i bardzo tanio: Candy store. Buczernia; Grosernia i Delikatesen, Piekarnia, Sklep Krawiecki, zakład Szewski Dry goods store; Salon itd. jako też w dobrem położeniu Loty i Farmy.— Niepłaćcie tak wysokich rentów bo ja sprzedaję domy, na 2;3;4;5;6;8 familji; na małe wpłaty i wygodne spłaty. W. Wolański, Real Estate, 111 Dupont St., Greenpoint, Brooklyn N. Y.

MEBLE do sprzedania z 3 pokoi, można zamieszkać; gorąca woda, — drzwi No. 1; 327 E. 23 St. New York City. (10s)

BUCZERNIA do sprzedania tanio w dobrej dzielnicy; wyrobiony interes; z powodu wyjazdu na wieś. 726 3rd Ave. Brooklyn, N. Y. (10s)

GROSERNIA i delikatesen na sprzedaż bardzo tanio. Dobry interes.— 178 Greene St. Brooklyn. (10s)

FARMA 165 akrów; najlepszej ziemi; 80 akrów obrobionej ziemi równej; reszta las i pastwisko; 20 dojnych krów; 4 jałówki; 300 kur; 2 konie; wszystka maszynerja; wóz. Owoce różnego gatunku; dobry dom 9 pokoi; stodoła. Dużo siana; owsa w stodole, blizko miasta i marketu. Cena za wszystko $6000; gotówką $2000. — Zgłosić się listownie tylko po angielsku. Nathan Weisler; 4 Bank St., New London, Conn. (10s)

DO SPRZEDANIA organ prawie nowy. bardzo tanio. 437 East 16th St. 2 piętro front. N. Y. C. (10s)

FARMA 128 akrów; dom 9 pokoi; inne budynki; 11 krów; 2 konie; 400 kur; 5 świń; sad; rzeka; jezioro; budowniczy las; dużo siana; owsa; korny; kartofli; maszynerja; mila od miasta. Cena $4500; gotówki $1800. Farma w New Jersey, 38 akrów, dom; 8 pokoi i inne budynki; 3 krowy; 1 koń; 500 kur; maszynerja; niedaleko miasta. Cena $3500; gotówki $2000. Mamy inne farmy do sprzedania. — Otwarte codziennie i w święta. — Pisarko & Pokutny; 429 E. 5 St. New York. (12s)

OGRODOWA farma do sprzedania.— Nowy dom o 7 pokojach; 4 akry dobrej ziemi; krowa; kury; narzędzia farmerskie i wszystko co się w domu znajduje sprzedam z powodu wyjazdu do kraju. Po bliższe informacje zgłosić się na adres: — Andrew Grebla, R.F.D. No. 4 Box 99a, New Brunswick, N. J. (10s)

GROSERNIA i delikatesen. Bardzo tanio sprzedam z powodu innego interesu. C. Wójtkowski; 564 Ave. C. Bayonne, N. J. (11s)

GROSERNIA, candy, stationery gasoline stacja, "pool room"; 12 akrów ziemi. Krowa; kury; automobil towarowy; automobil pasażerski. Nowy 6-pokojowy dom na rogu stanowych dróg; blisko dużych miast; tanio do sprzedania z powodu wyjazdu. Cena $5000 połowa gotówką. Gawliński & Co. 426 E. 16 St. (t.f.n.s)

DOBRA INWESTYCJA. Pomiędzy Albany i Schenectady blisko kary, szkoły, kościoła, wielkich fabryk, piękna okolica. 1 akier ziemi No. 24 $550. 3 akry ziemi No. 12, 13, 14. $1275. 12 akrów, strumyk stosowne na założenie kąpieli, ogrodu lub farmy, No. 39, 40, 41 $1800. Gospodarz mieszka na miejscu. Wiadomość Dr. J. J. Kallen; Telefon 1585 Orchard. 73 St. Marks Place. (10s)

DO SPRZEDANIA w Bloomfield dom 2 familijny; 6 pokoi. Cena $3900. Drugi 9 pokoi; wszystkie ulepszenia, oprócz steam heat. Cena $5900. — Także mamy wiele innych po różnych cenach. Jeżeli chcecie kupić dom w Bloomfield przyjdźcie do nas a niepożałujecie. Polskie biuro realnościowe. Leon Górny, 391 Broad St. — Bloomfield, N.J. Telefone 6495.

CANDY store na sprzedaż z powodu wyjazdu do kraju, 2 pokoje z tyłu. Rent tani, dobre miejsce, 145 Driggs Ave.; Brooklyn, Greenpoint, ... Y. (9s)

$1000 GOTÓWKI kupi 4 piętrowy dom, Greenpoint, Brooklyn; także 2 familijny dom w Bronx, blisko E. 178th St. $1500 gotówki kupi czterofamilijny dom E. 37 ulica; blisko Second Ave. — Pisać lub zgłosić się po pełne szczegóły. Właściciel Rose; 7 West 45th St. Tel. Bryant 2728. (16s)

WIELKA sposobność! Grosernia i delikatesen na dobrym rogu do sprzedania. Tani czynsz; polska okolica. Cena umiarkowana; 707 Fifth Ave. Brooklyn. (10s)

Poszukiwania

MŁODY mężczyzna z dobrym fachem i wykształceniem, życzy się zapoznać z panną lub bezdzietną wdową. Zgłoszenia tylko ze wszelkiemi szczegółami i po angielsku. Musi mieć $1,000 gotówki. Alexander Sefnik; General Delivery New York City. (10l)

POSZUKUJE Katarzyny Ziobro. Kochana żono, proszę dać znać o sobie, gdyż chcę się z tobą porozumieć ustnie w celu naszego dalszego pożycia. Proszę znajomych jej aby mi dali znać o niej. Stanisław Rykowski; 158 Belmont Ave. Newark, N. J. (10l)

KOBIETA z dzieckiem poszukuje pokoju przy polskiej rodzinie na East Side. Zgłosić się do Mrs. S. Kolenda, c/o Mrs. O. N. Eidlitz, 787 Fifth Ave. New York City. (10l)

KAWALER inteligentny liczący lat 32, poszukuje towarzyszki życia panny lub wdowy od 27 do 35 lat. Zgłoszenia: S. L. c/o Nowy Swiat. (9l)

DZIEWCZYNA w dużej rodzinie albo sierota około 13 lat. otrzyma staranne wychowanie przy polskiej rodzinie bezdzietnej. Zgłoszenia listownie E. E. c-o Nowy Swiat. (14l)

Do Wynajęcia

POKOJE do wynajęcia dla inteligentnych mężczyzn, centralne ogrzewanie, elektryka i wanna. Blisko Konsulatu Polskiego. Stowarzyszenie Mechaników Polskich, 224 East 57th St., N. Y. C. (tfn)

POKÓJ do wynajęcia, 4 piętro, front na prawej stronie. Zgłoszenia od 7 wieczorem; 104 East 97 St. New York City. (7r)

DUŻY pokój do wynajęcia z wiktem lub bez dla 2 inteligentnych panów przy polskiej rodzinie wszelkie nowoczesne urządzenia. 466 — 50th St. Brooklyn. (10r)